Registered at G.P.O. Melbourne for transmission by post as a periodical Price 20 c.

ECHOES OF HOMELAND

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr. 40 (635), Melbourne, 1968 m. spalio 8 d. XIII METAI

ORGANIZACIJA

Kada suvažiavome čia į Australiją, kiekvienoje vietovėje bu vo organizuojami chorai, tautinių šokių grupės, sportininkai, teatralai, o pagaliau kiek tų organizacijų. Veik kiekvieną savaitgalį dygo nauji sambūriai, naujos organizacijos, nauji rateliai. Kiekviename didesniame centre juk priskaitysi gal iki 50 įvairių organizacijų ar organizuotų vienetų. Čia jau, rodos, visi turi sutilpti ir neorganizuoto lietuvio nebegali būti. Gal ir taip, bet gal ir ne. Dar yra nemaža tokių, kurie jokiai organizacijai nepriklauso ir nenori pri klausyti. Jie dažniausiai sudaro savo organizaciją ant kampo bare.

Šiandien jau vėjai pasikeitė. Ne vienas iš organizacinio darbo pasitraukė, o kai kas aiškina, kad organizacijų nebereikalinga. Girdi, kas iš to, kad organizacija miega. Į metinį susirinkimą ateina vos keleta narių, kurie su vargais išsirenka naują valdybą. Šitokia valdyba pasėdi ramiai vienerius metus ir vėl šaukia susirinkimą. Žinoma, kad tokia veikla nereikalinga. Tai tačiau nepasako, kad organizacija nereikalinga. Gal ateis laikas, kad veikla vėl atsigaus. Kiekviename darbe reikalingas poilsis. Mūsų organizacijų veikėjai jau pavargo ir laukia naujų pajėgų. Žinoma, tos naujos pajėgos turi ateiti iš jaunosios kartos. Čia tačiau organizacinis darbas turi kitokį pobūdį. Kitame krašte kitoks darbas ir kitoks organizacinis supratimas. Jaunoji karta užtat nemėgsta lietuviškų organizacijų. Ne dėl to nemėgsta, kad jos lietuviškos, bet dėl to, kad čia jaunimui neįprasta tvarka, neįprastas darbas. Būtina pareiga vyresniajai kartai savo or ganizacinio darbo formą kiek keisti, derintis prie vietos sąlygų. Reikia nusižiūrėti, kaip dirba australų organizacijos. Darbo būdas organizacijos nepakeis nei pagadins, bet ją pritaikins jaunesnei kartai. Gal vyresniesiems kai kas ir nepatiks, bet jie turi atminti, kad tai patinka jaunesniem. Vyresnis turi būti išmintingesnis ir užleisti darbo lauką jaunesniem. Tokiu būdu neliks klausimo spręsti, ar reikalinga organizacija. Vyresnioji karta, kuri organizaciniame darbe jau pavargus, taip pat turi keisti darbo metodus. Ji turi pasirinkti ir organizacijoje tokį darbą, kuris dar prie širdies. Kaip tik čia ir sutiks ta pakaita su jaunimo norais. Australiškas arba angliškas būdas yra kaip tik perdaug nepersidirbti. Vyresniam žmogui tai kaip tik paranku. Šis metodas yra suprantamesnis ir jaunajai kartai. Tokiu būdu mūsų organizacinio darbo metodų pakaita kaip tik išvestų organizacijas iš stag nacijos ir kartu padarytų artimesnes jaunimui.

— **Fordo Fondas** Amerikoje numato investuoti 10 mil. dolerių negrų reikalams ir naudai, pasirūpinant pastatyti jiems daugiau pigių butų ir įvykdyti negrų naudai daugiau panašių projektų.

POLITINĖ APŽVALGA

Rašo S. Milius

● Sunkūs Čekoslovakijos vadų keliai. ● Netikra krašto valdžios būklė. ● Izraelis paruošęs planą. ● Kinijos atominis apsiginklavimas stiprėja. ● Humphrey naujas pažadas rinkikams.

Sunkūs Čekoslovakijos keliai

Čekoslovakijos krašto vadai, nežiūrėdami nuolatinio Maskvos spaudimo, nesutinka komunistų partijos viršūnėse daryti pakeitimų. Maskva darė pastangų į savo pusę pakreipti prezidentą Svoborą ir jį atitraukti nuo vieningos liberalinių vadų šeimos. Tie manevrai nepavyko. Jis pagrąsino išeisiąs, jei būtų pašalintas Dubček. Čekoslovakijoje su tam tikru nerimu kalbama, kad sovietai gali įsteigti laikiną karinę vadovybę krašte. Kalbama, kad Kremlius nori iš vadovybės bet kuria kaina pašalinti partijos galvą Dubček. Jis yra asmuo, kurio sovietai nenori toleruoti, o Sovietų partijos galva Brežnev iš viso su juo nenori kalbėtis. Antru Kremliaus nemėgiamu asmeniu yra Tautinio Susirinkimo vadas Smrkovsky. Jokios atstovų grupės, kurioje dalyvautų tie asmens, Maskva nenori priimti pasitarimams. Atstovų vykimas į Maskvą jos nurodymu jau du kartus tapo atidėtas. Smrkovsky pasakė susirinkusiai miniai, kad jis nevyks į pasitarimus, bet "Viskas yra tvarkoje, kol mes alsuojame." Krašto partijos vadovybė ir vyriausybė svarsto partijos vadovybės pertvarkymą, bet Dubček vistiek turėtų pasilikti jos priekyje. Premjeras Cernik yra vienintelis krašto vadovybės vyras, su kuriuo Maskva dar kalbasi. Maskva nepatenkinta kieta Čekoslovakijos laikysena ir nepasidavimu Maskvos įsakymams,todėl Sovietų kariuomenės pasitraukimas lieka be žymesnės pažangos. Čekoslovakijos kom. part. savaitraštis Politikia atnaujino žodžių mūšį prieš okupacines pajėgas. Ten rašoma, kad Sovietų Sąjungos Baltasis Raštas be reikalo tvirtina, kad Čekoslovakijoje egzistuoja kontrrevoliucija, nes jis negali įtikinti net vaiko.

Bendrai, nurodoma, kad, nežiūrint Maskvos ir Prahos kovos, Dubček, nors ir buvo suimtas, buvo ir tebėra puolamas ir kaltinamas, vis tik išsilaikė krašto vadovybėje iki šiol per visą eilę sunkių ir neramių savaičių. Maskvai sunku palaužti vieningą čekų frontą.

Iš Maskvos į Prahą sugrįžo po ilgesnio gydymo (širdies liga) prokremlininkas Alois Indra. Prahos aerodrome jį šiltai sutiko Sovietų ambasadorius Červonenko, bet buvo pabrėžtinai šaltai sutiktas savų komunistų. Slovakų partijos vadas ir vice-premjeras Husak, kurį Sovietai mielai matytų Dubčeko vietoje, nurodo, kad krašto vadovybėje pakeitimų nenumatoma. Toks tvirtinimas nedaug randa pagrindo sujauktose nuotaikose. Maskvoje "Raudonoji Žvaigždė" apkaltino, kad kai kurie Čekoslovakijos vadai vaidina dvigubą rolę dėl Maskvos susitarimo pildymo.

Raudonieji nuostatai

Sovietų Sąjunga išdėstė, kaip toli komunistiniai kraštai turi teisę siekti laisvės ir kokios yra socialistinės stovyklos (bloko) intervencijos teisės. Pravdoje S. Kovalev rašo apie nuostatus , kurie privalomi visiems komunistiniams kraštams. Taigi,anot tos propagandos, komunistinis kraštas yra laisvas pasirinkti nuosavą kelią, bet jis nėra laisvas nukrypti nuo komunizmo. Komunistų kraštas turi teisę apsispręsti, bet ta teisė negali pažeisti kitų komunistinių kraštų interesų. Kiekviena komunistų partija yra atsakominga prieš kitus komunistinius kraštus, dargi ji atsakominga prieš savo tautą. Kovalev bando atremti kaltininmus, kad Varšuvos pakto kraštai pažeidė Čekoslovakijos suverenitetą ir jos apsisprendimą, įvykdę invaziją rugpiūčio 21 d. Pasiteisinimui jis kalba apie skirtingumą tarp jo vadinamos buržuazinės legalinės sąvokos ir marksistinio - leninistinio supratimo krašto suverenumo ir kitų įstatymo principų. Jis nurodo, kad teisė ir įstatymas turi tarnauti klasės kovai. Taigi, ir socialistinis blokas, kaip vienetas, turi intervencijos teisę paklydusiame socialistiniame krašte. Nedaug kas patikėtų Kovalevo propaganda ir išvadžiojimais. Už Dubčeko stovi visa Čekoslovakijos tauta, kuriai jis atsakomingas. Jis vedė ją tautos norimu socialistiniu keliu, kuriam Maskva tariamai pripažįsta teisę. Taigi, čekų kraštui priklauso laisvės teisė, bet ji Maskvos panaikinama ir Čekoslovakija turi pasiduoti Kremliaus valiai ir malonei. Ir ne tik ji, tą pat paklusnumą be prieštaravimų turi rodyti ir Lenkija, Vengrija, Bulgarija ir Rytų Vokietija, nes tikras viso Varšuvos pakto šeimininkas yra Maskva. Kada kuris britiško Commonwealtho kraštų nori laisvai išeiti iš to "buržuazinio" susivieni jimo, niekas jam netrukdo. Bet kada Rytų Europos kraštas bando neišeiti iš raudonojo "commonwealtho", bet bando kiek atsipalaiduoti nuo Maskvos įstatymų. tas kraštas apsodinamas šarvuočiais ir bombonešiais, nes jis trukdo "kitų komunistinių kraštų" interesams.

Šaukiasi Mao

Nuo Nigerijos atskilusios Biafros karo vadas pulk. lt. Ojukwu neturi nieko bendra su Kinijos vado Mao Tse - tungo ideologija ar jo "biblijos" mintimis, bet kada Sovietų Rusija remia ginklais ir kitokiais ištekliais Nigeriją, tada jis sugalvojo kreiptis į Mao Tse - tungą ir prašyti jo pagalbos naikinamam jo kraštui Biafrai. Jis šaukiasi visų socialistinių pažangių kraštų, kurių pryšaky yra "Kinijos Liaudies Respublikos vyriausybė". Jis kaltina, kad "revizionistų Rusija aprūpina Nigeriją sprausminiais bombonešiais ir kovos lėktuvais kare prieš Biafrą".

Kinija stiprėja

JAV ekspertų nuomone, Raud. Kinija turi keletą lėktuvų rūšių, galinčių numesti atomines bombas virš kraštų, esančių netoli jos sienų. Kinija negalės sudaryti JAV-bėms atominio pavojaus per 18 mėnesių. Tik JAV-bių armijoms kyla toks pavojus, kiek jos yra tuo se Kinijai artimuose kraštuose. Nebetoli tas laikas, kada atominės raketos iš Kinijos sudarys Amerikai pavojų, bet iki to laiko Amerika turės jau pasistačiusi bent dalinį antiraketinį apsigynimą. Kinija deda dideles pastangas pasiga ginti modernių ginklų strateginiams puolimams. Tas padės jai pakelti savo karinį pajėgumą ir pakelti savo politinę įtaką į platesnes sritis. Pasigirsta balsų, kad tarp Vašingtono ir Pekino būtų įsteigta "karštoji linija" (kokia jun gia su Maskva) tikslu išvengti atsitiktinės karo pradžios. Nurodoma, kad po 5 metų Amerikos miestai bus pasiekiami Kinijos atominių raketų.

Tuo tarpu daugiau susijaudinimo viešpatauja iš abiejų pusių Rusijos - Kinijos pasieny. Dabar neslepiama, kad ten nuolatos įvyksta susišaudymai. Jie įvyksta mažiau ar daugiau, ir kartais taip dažnai, kad jau neslepiama, jog iš jų gali užvirti plataus masto karas. Neseniai šiose eilėse buvo rašyta, kad Raud. Kinija atvirai apkaltino Sov. Rusiją dėl jos lėktuvų dažnų įskridimų į jos teritoriją.

Prancūzija, neseniai išsprogdinusi Pacifiko vandenyse hydrogeninę bombą, nori dalyvauti atominio nusiginklavimo pasitarimuose, kuriuos Vašingtonas ir Maskva greitu laiku numato pradėti. Prancūzija tvirtina, kad tikras nusiginklavimas turi būti pradėtas tarp visų atominių valstybių, taigi ir Prancūzijai dalyvaujant. Tuo tarpu Sov. Rusija ir Amerika nori pačios aptarti savo tarpe reikalus, dalyvaujant kitiems Ženevos pasitarimų kraštams, kurių dalyvavimas didesnės reikšmės nesudaro. Prancūzija, atrodo, tokią tvarką nori pakeisti.

Humphrey pažadai

Amerikoje prezidentinių rinkimų kompanijoje viceprezidentas Humphrey jaučia, kad jis viešai turi parodyti rinkikams savo atsipalaidavimą nuo prezidento Johnsono Vietnamo politikos. Naujas jo pažadas rinkikams yra, kad jis, būdamas išrinktas prezidentu, sulaikytų Šiaurės Vietnamo bombardavimą "kaip priimtiną riziką taikai" pasiekti. Kada už panašaus pasiūlymo sumanymą UN gener. sekr. U Thant susilaukė daug priekaištų, šį kartą viceprezidentą užpuolė antras kandidatas respublikonas Nixon. Jis nurodė, kad toks viceprezidento pasisakymas gali dar labiau apsunkinti Paryžiaus pasitarimus. Taigi, komunistai neskubės rimčiau vertinti pasitarimų ir juos vilkins. Nors prezidento rinkimai bus lapkričio mėn., bet naujas prezidentas perims savo pareigas iš Johnsono tiktai sausio mėn. Nuo lapkričio iki sausio mėn. Johnson liks "šlubuojančiu" prezidentu, kuris nesiims kokių nors stambių sprendimų.

Ką Afrikai davė nepriklausomybė?

Šių dienų Afrika — tai tipingas Europos politikos kūrinys. Jos vadai parenkami daugiausia iš Anglijos Oxfordo, Prancūzijos Sorbonos, Belgijos Liuveno universitetų auklėtinių. Vietiniai afrikiečiai juos vadina juodaisiais europiečiais, ir ne labai klysta. Afrikiečių vadai yra visai pasidavę baltųjų žmonių kultūros įtakai ir mano, kad galima ją perskiepyt, ir Afrika būtų paversta į "juodą Europą". Neatsižvelgdami į Afrikos žmonių savybes ir tradicijas, afrikiečių politikos vairuotojai seka Europą.

Įsižiūrėjęs į Britaniją ir Sovietų Rusiją, Ghanos prezidentas Nkrumah norėjo per kelis metus savo kraštą iškelti į pasaulio galybių eilę ir per tai privedė jį prie bankroto.

Kitaip savo kraštą europina Kenijos vadovas Kenyatta. Dar nesenai Afrikos stebėtojai galvojo, kad gal Nkrumah tapsiąs pavyzdžiu visai Afrikai, bet apsiriko. Kenyatta yra panašesnis į tokius vadus. Kenija nesenai minėjo savo nepriklausomybės penkmetį. Ta proga jos sostinėj Nairobi buvo paskelbta, ką Kenija nuveikė per savo nepriklausomybės penkmetį. Jos vyriausybė per tą laiką rado darbų 100 000 žmonių, įkurdino naujose farmose 35 000 šeimų, pra dėjo statyti vidutiniško dydžio fab rikus, varomus elektros jėga, gaunama iš hidroelektrinių jėgainių ant Tano upės, suorganizavo ginkluotą jėgą, kurią sudaro 99% negrų, išplėtė mokyklų tinklą, kad pra dinėse mokyklose mokinių skaičius iš 900 000 pakilo iki 1 250 000, vidurinėse mokyklose — ši 30 000 iki 80 000; ligoninėse lovų skaičių padidino 2 000.

Kenija turi 10 milijonų gyventojų, kurių tarpe yra 190 000 azijatų ir 42 000 europiečių. Nairobi vyriau sybė stengiasi nusikratyti svetimu elementu, ypač azijatais, daugiausia iš Indijos.

Kenijos išsivystymui didžiausią nuopelną turi Jomo Kenyatta. Jis nepasekė kitų Afrikos politikų pavyzdžiu — nepasiskelbė diktatorium. Jis vadovavo teroristų Mau Mau organizacijai, kuri kovojo už Kenijos nepriklausomybę. Atrodė, kad jo režimas būsiąs žiaurus ir diktatoriškas, bet pasirodė, jok Kenyatta skaitosi su demokratiškais valdymo dėsniais. Nusistovėjo Kenijos vidaus gyvenimas ir užsienio politikoj su kaimynine Tanzanija ir Uganda sudarė Bendrą Rytų Afrikos Rinką Europos Rinkos pavyzdžiu. Nesekdamas kitų Afrikos vadų pavyzdžiu, Kenyatta nepradėjo krašto ūkį kelti stambių pramonės gamyklų statymu, o pra dėjo nuo žemės ūkio kėlimo ir vidutiniško dydžio fabrikų statymo, todėl Kenija neturi tokių keblumų kaip kiti Afrikos kraštai, kurie pastatė sambius fabrikus, o neturi joms žaliavų arba rinkų savo gaminiams parduoti, tad rezultatas yra toks, jog stambūs fabrikai neturi darbo ir nyksta.

Kenyatta susilaukė iš JAV didelės paramos. Per penkerius metus Kenija gavo $ 100 mil. pašalpos. Apie 300 amerikiečių firmų dirba Kenijai ir 300 Taikos Korpuso savanorių tarnauja to krašto pažangai, o Wisconsin'o universitetas pasiuntė savo profesorius organizuoti universitetams Rytų Afrikoj.

Afrikoje mokytų žmonių, Europoj išlavintų, skaičius yra nedidelis ir tarp tų intelektualų ir vietinių gyventojų santykiai bemaž nedraugiški, svetimi. Tai yra nenormalus reiškinys. Ta tuštuma užpildoma europiečiais. Šiandien tokiose valstybėse, kaip Gabon, Se negal, Dramblio Kaulo Pajūris yra daugiau prancūzų, negu jų ten buvo tuo laiku, kai tie kraštai buvo Prancūzijos kolonijos. Visas vadovaujamas vietas užima juodi vadai, bet antraeiliuose postuose sėdi baltieji žmonės. Be šių pastarųjų tos valstybės negalėtų norma liai gyventi. Tai rodo Gvinėjos pavyzdys. Gavus nepriklausomybę, Gvinėja įsakė visiems prancūzams vykti namo ir atsisakė nuo Prancūzijos ekonominės pagalbos. Bet po trejų metų Gvinėja vėl pasikvietė ištremtus prancūzus grįžti ir pradėjo rūpintis paskolos iš Paryžiaus.

Savo įtaką Afrikoj stengiasi išplėsti ir sustiprinti Sovietų Rusija. Ji Afrikos valstybių sostinėse laiko gausingas atstovybes ir be ekonominės pagalbos stipriai įtaigoja afrikinius politikus. Ką Rusija per 30 metų pasiekė? — Iš caristinės valstybės griuvėsių pasidarė pasaulio galybe. Tai įvyko dėl to, kad Rusija nutraukė ryšius su demokratiška Vakarų civilizacija ir atsirėmė į komunizmą. Pažanga, atremta į demokratinę sistemą, ilgai trunkanti, sunki ir ne visada sėkminga, tad geriau esą kibti į komunizmą, kuris greit duodąs gerus rezultatus. Bet štai Afrikos kontinente pasirodo komunistinė Kinija, kaipo komunistinės Rusijos konkurentė ir stipriai silpnina komunizmą juodajame kontinente.

Steigdami savo kolonijas Afrikoje, europiečiai nustatinėjo joms sienas savo nuožiūra, nekreipdami dėmesio į gyvybinius vietinių genčių interesus. Į tuos interesus nebuvo atkreipta dėmesio nė duodant toms kolonijoms nepriklausomų valstybių statusą. Štai, nepriklausomybės entuziazmas atslūgo, ir Biafra ir Sudanas reikalauja tų valstybių pertvarkymo. Biafrėniečiams Nigerijoje ir negrams pietų Sudane gyvenimas nepriklausomose valstybėse pasidarė tiesiog pražūtingas, kai jų negina kolonialinė kariūomenė. Nepriklausomas Sudanas sunaikino 700 000 savo negrų piliečių, o Nigerija su Britų ir Sovietų ginklais išžudė 800 000 ibisų (Biafros gyventojų) už tai, kad jie panoro nepriklausomos Biafros. Pilietinis karas kilo iš to, kad šiaurinės Nigerijos gentys ėmė žudyti ibisų gentis.

J. Gobis

VATIKANO SANTYKIAI SU TITO PAGERĖJO

Italijoj Milano dienraštis "Corriere della Sera" cituoja Jugoslavijos prezidento Tito pareiškimus spaudos konferencijoje: Tito patenkintas pagerėjimu santykių su Apaštalų Sostu. Tito prisiminė kardinolą Aloyzą Stepinac, kurį komunistų teismas buvo nubaudęs 15 metų kalėjimu, priminė katalikų rezistencija jo (Tito) valdžiai pirmaisiais pokario metais ir pripažino, kad ir šiuo metu jo bendradarbiavimas su dvasininkais nėra labai lengvas. "Bet šiandien — pa sakė Tito — popiežius ne visada pritaria tiems kunigams, kurie yra prieš mane nusistatę. Kaip žinoma, aš buvau ekskomunikuotas, bet tatai netrukdė dviem pastariesiems popiežiams palaikyti su manim gerus santykius. Su dabartiniu popiežium mano santykiai yra tikrai geri."

Izraelio planas

Manoma, kad netrukus Jungt. Tautoms — UN Izraelis pateiks naują planą, kurio autorius yra Izraelio darbo ministeris Allon. Izraelis sutinka iš Egipto užimtų Sinai sričių (pusiasalio) pasitraukti, bet jam turi būti pripažinta teisė naudotis Suezo kanalu per Akabos įlanką. Sinai turi būti demilitarizuotas. Daug Jordano okupuotos teritorijos vakariniame Jordano upės krante būtų grąžinta. Jordano valstybė atgal atgautų į savo nuosavybę šventąsias vietas senoje Jeruzalėje ir gautų susisiekimo linijas su jomis. Saugumo juosta arabų - izraelitų bendroje policijos administracijoje būtų įsteigta pietuose nuo Jeruzalės per Betliejų į Hebroną ir šiaurėje nuo Jeruzalės iki Ramalahos. Jordaniečiai gautų laisvą priėjimą per Gazos juostą (strip) į Viduržemio jūrą, bet pati Gaza liktų Izraelio administracijoje. Vėliau galbūt būtų įsteigta autonominė Gazos administracija. Izraelis nesutinka grąžinti Syrijai Golano aukštumų, iš kurių per eilę metų Syrijos kariai apšaudydavo Izraelio laukus. Izraelis tvirtina, kad pasitarimams pra dėti pirmiausia izraelitai ir arabai turi susitikti savo tarpe.

Jeigu arabai nesvajotų po pralošto karo atgauti visas savo žemes ir dar nubausti Izraelį ir jį panaikinti, jie galėtų pradėti tartis ir jiems tikriausiai pavyktų iš Izraelio išsiderėti daugiau, negu Izraelis projektuoja sau pasilaikyti.

KAIP RUSAI ŠNIPINĖJO MAO TSE - TUNGĄ

Kinų komunistų Raudonosios Gvardijos leidinys paskelbė, jog Sovietų Rusija sugebėjo Mao Tse - tungo rezidencijoje įrengti slaptus mikro radio siųstuvus, kurie įgalino sovietinius žvalgus klausytis, kas kalbama Mao Tse - tungo kambariuose. Tokie aparatai slaptai įrengti kanapose, minkštuose krėsluose, asmeniniame Mao automobilyje. Reikia manyti, jog tai buvo padaryta dar Stalino laikais, kai Mao santykiai su Maskva buvo geriausi.

KORUPCIJA SAIGONE

Pietų Vietnamo karininkų ir policijos kyšininkavimas gali išaiškinti faktą, kodėl taip ilgai užtruko kiniško priemiesčio — Cholon valymas nuo komunistų, būtent: karininkai reikalavo iš turtingų kinų pirklių kyšių už apsaugą nuo Vietkongo puolimų ir nuo "atsitiktinių" atakų iš lėktuvų.

Trumpai

— **Žiniomis** iš Indonezijos, kai kurie asmens yra suimti ryšium su Komunistų partijos Sokarno žiedu, o pats dr. Sokarno, buvęs Indonezijos vadas, yra tardomas ir laikomas naminiame arešte. Dr. Sokarno siusdavo slaptas žinias per savo žmoną Hartinni savo seniems draugams, tebesantiems aukštose valdžios pareigose. Sokarnui prikišama, kad jis ėmėsi neaiškaus politinio veikimo, kuris jam liko anksčiau uždraustas.

— **JAV** atmetė UN gener. sekretoriaus U Thanto pasiūlymą bendram Keturių Didžiųjų valstybių užsienio reik. ministerių susirinkimui. Noras, ypatingai britų, susitikti pasitarimams su rusais atšalo po Čekoslovakijos invazijos. Be to, valst. sekret. Rusk numato New Yorke atskirai matytis su britų, prancūzų ir rusų ministeriais ir tas atstos tuos tikslus, kuriuos galvoje turi U Thant

— **Viena iš** Čekoslovakijos į Australiją atvykusių pabėgėlių pasakoja, kad Sovietų kariai ėmė laikrodžius iš piliečių gatvėse, radijo aparatus iš automobilių, televizijos ir foto aparatus iš namų. Taip rašo Adelaidės The "Advertiser".

Matyti, norėta parsivežti į namus suvenyrų už Čekoslovakijos "išlaisvinimą".

— **JAV** ambasadoriui prie UN Georgui Ball iš savo pareigų pasitraukus, jo vieton prezidentas Johnson paskyrė žinomą žurnalistą - redaktorių (Washington Post) Jamesą Russelį Wigginsą. Ta proga Johnson pasakė, kad jis turi pagarbos ir pagyrimų Wigginsui daugiau, negu kam kitam, išskyrus savo tėvui.

— **Jugoslavijos** parlamentas priėmė naują krašto gynybos planą, kuris turi tikslą kiekvieną pilietį padaryti kariu savo krašto gynyboje. Įstatymo projektas gulinėjo apie porą metų, bet dabar skubiai išjudintas po Čekoslovakijos invazijos. Įstatymo tikslas išvystyti ir partizaninį veikimą, kuris taip brangiai kainavo vokiečiams - naciams per Antrąjį pasaulinį karą.

— **Didžiausia** Britanijos laivų statybos Upper Clyde bendrovė turi vilčių gauti iš Sovietų Rusijos stambius laivų statybos užsakymus. Kalbama, kad apie 14 prekinių laivų 4už 6 mil. dol. arba apie 6 prekinius laivus 9000 tonų kiekvienas, kurie būtų atsparūs lediniam paviršiui. Berods, rusai pageidauja ir 8 laivų su šaldymo įrengimais.

TĖVIŠKĖS AIDAI

SAVAITRAŠTIS

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 33 2355

LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaguoja Redakcinė Komisija. Vyr. redaktorius kun. Pr. Vaseris. Korespondencijas ir straipsnius siųsti šiuo adresu: Tėviškės Aidai Red., 18 Henry St., Kensington, Vic.

Prenumeratos kaina met. 8 dol. Kituose kraštuos 9 dol. Atsk num. 20 c. Skelbimai už skilties col. $ 1. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taiso savo nuožiūra. Prenumeratą siųsti šiuo adresu:

TĖVIŠKĖS AIDAI 18 Henry Street, Kensington, Victoria.

Mirė stigmatizuotas Tėvas Pijus

Plačiai pagarsėjęs stigmatizuotas italų kapucinas Tėvas Pijus, sulaukęs 81 m. amžiaus, mirė rugsėjo 24 d. Jis gyveno pietinėje Italijoje, netoli Neapolio, San Giovanni Rotondo vienuolyne.

Tėvas Pijus, itališkai vadinamas Padre Pio, jautė smarkius skausmus rankose ir kojose, kai 1917 m. buvo perkeltas į ramų vienuolyną San Giovanni Rotondo. Tie jo skausmai buvo vadinami "nematomom stigmom". 1918 m. rugsėjo 20 d., kai jam buvo suėjęs jau trys metai nuo tų skausmų pradžios, iš skausmo surikęs puolė ant žemės. Iš rankų, kojų ir krūtinės jam pradėjo smarkiai tekėti kraujas. Vėliau pasakojo, kad tada pajautė Kristaus penkių žaizdų baisius skausmus savo kūne. Nuo tada Tėvas Pijus savo delnus laikydavo aprištus, išskyrus rytais, kada laikydavo Mišias. Konsekracijos metu jį neretai matydavo pakibusį ore. Stigmų ženklai buvo aiškiai matomi. Jo žaizdos buvo tiriamos, bet visi bandymai jas užgydyti liko bergždi. Jau popiežiaus Benedikto XV speciali komisija buvo nustačiusi, kad Tėvo Pijaus žaizdos yra tikros.

Kai savo stigmatų žaizdomis jis garsėjo, tai popiežius Pijus XII jam uždraudė viešai laikyti Mišias ir įsakė nesirodyti žmonėms. Pagaliau ir popiežius Jonas XXIII buvo labai susirūpinęs, kad Tėvo Pijaus artumoje maišėsi fanatiškų žmonių, kurie stigmatizuotąjį kapuciną norėjo išnaudoti.

Popiežius Jonas į San Giovanni Rotondo vienuolyną nusiuntė savo apaštališkąjį vizitatorių patikrinti kaip ten yra su ta ligonine, kuri buvo pastatyta Tėvo Pijaus lankytojų aukomis, turinti 350 lovų ir savo įrengimais laikoma pačia moderniausia visoje pietų Italijoje. Tas vizitatorius prelatas Carlo Maccari surado, kad religiniai fanatikai, arba geriau pasakius vers lininkai žmonės, pasinaudojo savo miestelio garsenybe ir pardavinėjo įvairių rūšių relikvijas. O tų piligrimų, apskaičiuojama, į metus apsilankydavo net apie vieną milijoną ir 250 tūkstančių. Jie visi norėdavo pamatyti Tėvą Pijų ar atlikti pas jį išpažintį. Popiežiaus Jono įsakymu visi lankytojų sudaryti fondai Vatikano buvo nusavinti, kartu ir ta ligoninė.

Tėvas Pijus buvo švento gyvenimo kapucinas kunigas ir savo maldomis daugeliui išmeldė sveikatos ir taikos.

Nusikaltimų skaičius auga

Federalinis tyrimų biuras (FBI) Washingtone rugp. 26 d. paskelbė, kad nusikaltimų skaičius JAV-se 1967 m., palyginus su 1966 m., pakilo 16 proc. Tai ypatingai ryšku sunkiųjų nusikaltimų srity.

J. Edgar Hoover, FBI direktorius nurodė, kad nusikaltimų augimas ryškus visose krašto valstijose ar geografinėse srityse. Nusikaltimai didžiuosiuose miestuose pakilo 17 proc., užmiesčių srityse — 16 proc., gi kaimo vietovėse — 12 proc.

89 proc. daugiau nusikaltimų per 7 metus

Hooverio paskelbtais duomenimis, sunkiųjų nusikaltimų skaičius 1960 - 1967 m. tarpsnyje, taigi, per septynis metus pakilo 89 proc. Tuo tarpu gyventojų skaičius tame laikotarpyje pakilo 10 proc. Tai pats būdingiausias bruožas. 1967 m. krašte buvo įvykdyta 3 800 000 stambiųjų nusikaltimų.

Šaunamieji ginklai vyrauja

1967 metais JAV-se buvo nušauta 7 600 gyventojų, dar 4 400 žmonių žuvo, juos sumušus, subadžius peiliais. Pagal paskelbtus duomenis, 1967 m. šaunamieji ginklai buvo panaudoti 63 proc. nužudymų atvejų. 1967 m. krašte nužudyti 76 policininkai, 19 daugiau kaip 1966 metais.

Kiek reiškia įstatymai, kuriais varžomas ginklų įsigijimas bei panaudojimas, gali liudyti tokie duomenys: New Yorke, New Jersey, Rhode Island ir Mass. valstijoje, kur ginklai varžomi, nužudymų šaunamais ginklais skaičius siekė tarp 34,1 ir 39,9 proc. Tačiau Texas valstijoje, kurioje neveikia ginklų priežiūros įstatymas, 1967 metais nužudyta 5 104 gyventojai ir jų tarpe 70 proc. žuvo panaudojus šaunamus ginklus. N. Yorko valstijoje pernai nužudyta 4 835 gyventojai.

AUKSAS GORSETE

Indonezijoj Djakartos Kemayoron aerodrome sulaikyta moteris, kuri bandė į Indoneziją įšmugeliuoti 60 svarų aukso. Muitininkus nustebino faktas, kad ta moteris tokią sunkenybę buvo paslėpusi gorsete.

Šia proga tenka pasakyti, jog aukso įšmugeliavimas į Indoneziją yra labai pelningas verslas.

Tiesos ir laisvės priešai

Kodėl Sovietai okupavo Čekoslovakiją? Daug girdėjome Sovietų Sąjungos valdžios atstovų aiškinimų, tačiau nė vienas jų nepasakė tikrosios tiesos. Atrodo, kad visą tiesą pasakė tik Maskvos laikraštis Sovjetskaja Rosija, kuris pareiškė — jie tai padarę, nes jie nebegalėję ilgiau pakęsti Dubčeko suteiktų Čekoslovakijos spaudai laisvių: "Grąžinimas buržuazinės spaudos laisvių nuvedė — prie labiausiai destrukcinių pasėkų".

Kuo gi pasireiškė ta destrukcija, taip labai nepakenčiama sovietam, kad jie ryžosi tokiam rimtam dėlykui, invazijai, kuri taip labai pažemino Sovietų Sąjungą pasaulio akyse, tokią neapskaičiuojamai didelę politinę žalą jiems atnešė. Ta destrukcija, pasirodo, buvo komunistinės valdžios žeminančių darbų atidengimas. Tai buvo visos tiesos atidengimas, kurios jie taip nepakenčia ir bijo.

Vos tik buvo nuimta Čekoslovakijoje spaudos cenzūra, tuoj pasipylė straipsniai besiknisą į stalinistinės eros valdžios padarytas žmonėms skriaudas, neteisybes ir žiaurius persekiojimus. Tuoj buvo užpultas buvęs partijos vadas Antanas Novotny, nors jis dar tebuvo valdžioje. Žurnalistai ėmė medžioti buv. partijos vadus, saugumo tarnautojus, prokurorus. Pasimatymuose su jais sudarė, iškniso daug dokumentacinės medžiagos apie jų vykdytus valymus, persekiojimus, nedorybes. Spaudoje pasirodė ilgi pasikalbėjimų straipsniai su buvusiais polit. kaliniais, kaip jie be jokių skrupulų buvo mušami, kankinami, stengiantis ištraukti iš jų nebūtus nusikaltimus. Buv. Vidaus reik. ministeris Juozas Pavel, pav., parodė kaip jis pats 1951 m. buvo "sijotas" uždėjus jam ant galvos kibirą ir per jį mušant, kol jis bemaž pamišo. Ir tai daryta norint iš jo išspausti prisipažinimą.

Kur tik žurnalistai beieškojo tokių įrodymų ir liudijimų, visur jie užtiko Sovietų Rusijos ilgų pirštų veikimą, jos kišimąsi į valdymo reikalus, jų dirigavimą tuose tamsiuose darbuose. Buvęs saugumo viršininkas Novotny paliudijo, kad 26 sovietiniai patarėjai veikę įvairiuose departamentuose jo slaptoje policijoje. Jie išaiškino, kad ir paskutiniojo nekomunisto prezid. Jono Masaryko "nusižudymas" įvykęs nė be tų ilgų pirštų veikimo.

Tokios rūšies tiesa komunistams labai nepakenčiama. Jie žino, kad tokios žinios kompromituoja juos pasaulio akyse, ir tuo pačiu sudaro kliūtį jų pasaulinės hegemonijos siekime; tačiau jie taip pat žino, kad tik teroru ir kankinimais jie gali išsilaikyti valdžioje, todėl negali to atsisakyti. Štai dėl ko jie spaudos laisvės nepakenčia ir norėtų, jei galėtų, ne tik Čekoslovakijoje, bet ir visame pasaulyje įvesti spaudos cenzūrą. **Nebe**

IŠKASENŲ PASLAPTYS

P. JATULIS

Izraelitai pereina jūrą

Savo mintimis lydime keliaujančius iš Egipto nelaisvės hebrajus. Išėjimo knygos 3-as, 14-as ir 15-as skyriai nurodo jų kelią. Skaitome:

"Ir Izraelio sūnūs iškeliavo iš Ramzės link Sukkoto" (Iš. 12,37). "Dievas vedė juos aplinkui tyrų keliu palei Švendrių jūrą... Taigi jie, išėję iš Sukkoto, sustojo Etame, tyrų pakraščiuose" (Iš. 13,18. 20). "O egiptiečiai, besivydami išėjusių pėdomis, užklupo juos stovyklose jūros krante. Visi gi parono raiteliai ir vežimai ir visa kariuomenė jau buvo prie Pihahiroto, ties Ball-Sefonu" (Iš. 14,9).

Tuo būdu pirmasis bėglių kelionės tarpsnis nesunkiai galima atsekti žemėlapy. Izraelitai negalėjo naudotis didžiuoju vieškeliu, kuris iš Ramzės miesto vedė tiesiog į rytus, palei Vidužemio jūrą, link Palestinos ir Mažosios Azijos. Tuo keliu visais laikais traukdavo karavanai ir kariuomenių daliniai. Tas kelias buvo sargybų bei muitininkų saugomas ir ėjo pro sustiprinimų sieną, kuri buvo išvesta nuo Vidužemio jūros į pietus link Raudonosios jūros, ten, kur nebuvo ežerų ar pelkių. Izraelitai todėl iš Ramzės turėjo sukti į pietus, į Sukkotą (šiandieninį Tell el-Maskuta) ir tolyn eiti į Etamą ir Pihahirotą, rytų pakrašty. Šventraštis sako, kad tos vietovės buvo tarp Migdolo ir Ball - Sefono pajūry (Iš. 14,2). Migdol arba "Miktol" egiptiečių kalba reiškia bokštą. Būtent, ten pietuose buvo sargybų bokštas, iš kurio buvo saugomas kelias, einąs į Sinajaus sritį. Abu Hassan vietovėje, 25 km į šiaurę nuo Suezo, neseniai buvo atkasti bokšto griuvėsiai.

Tuo tarpu Egipto kariuomenė vijosi buvusius baudžiauninkus, kad vėl susigrąžintų juos darbams. Šie keliavo palei vad. "Švendrių jūrą", vengdami sargybos bokštų. Išėjimo knyga (14, 21-22) pasakoja: "Mozei ištiesus ranką ant jūros, Viešpats, pučiant visą naktį smarkiausiam ir karštam vėjui, ją nusekdino ir išdžiovino, ir vanduo persiskyrė. Ir Izraelio sūnūs ėjo išdžiūvusios jūros viduriu, nes van duo stovėjo kaip mūras jų dešinėje ir kairėje". Izraelitai jūrą perėjo, o kai Egipto kariai paskui leidosi jų vytis, vanduo patvino ir juos paskandino.

Čia jau stebuklas. Šventose Knygose jis pakartotinai iškeliamas kaip didelis, nuostabus, akivaizdžiai parodytas Dievo pagalbos ženklas. Viešpaties galybė panaudojo gamtos jėgas — lietų, vėją, vandens atoslūgį ir potvynį, kad išgelbėtų savo išrinktą tautą.

Kad izraelitai perėjo per vandenis tarp Nilo deltos srities, kur į pietus nuo jos tęsėsi taip vadinami Kartieji ežerai, ir Raudonosios jūros įlankos, šiandieninio Suezo, yra aišku. Tiktai dėl pačios perėjimo vietos nesutariama. Vieni moks lininkai mano, kad ji buvo daugiau šiaurinėj dalyj, Karčiųjų ežerų srityje, kiti ją nukelia daugiau į pietus. Šventraštis sako, jog ten buvo švendrių arba nendrių jūra (Jam Sūf). Visur ji tuo vardu vadinama Senajame Testamente, iki Jeremijo laikų. Pvz., Jozuės knygoje (2,10) rašoma: "Mes girdėjome, kaip Viešpats išdžiovino prieš jus švendrių jūroje vandenį, kai jūs ėjote iš Egipto". Tik Naujame Testamente (Apd. 7,36; Žyd. 11, 29) toji jūra vadinama Raudonąja jūra. Tačiau Raudonosios jūros pa kraščiais neauga jokios švendrės. Tuo tarpu senais laikais, į šiaurę nuo dabartinio Suezo, link Karčiųjų ežerų, tęsėsi ilgas Ballah ežeras ir dar toliau Timsah arba Krokodilų ežeras. Praėjusiam šimtmety kasant Suezo kanalą, Ballah ežeras dingo. Minėtoji "Švendrių jūra" galėjo apimti tuos abu ežerus. Jie nebuvo gilūs.

76-oje psalmėje (17-21) skaitome:

"Matė tave, Dieve, vandenys,
matė tave vandenys: drebėjo ir
ėmė judėti bangos.
Debesys išliejo vandenį, debesys paleido trenksmus,
ir tavo vilyčios skraidžiojo.
Tavo griaustinis griaudė viesule,
žaibai apšvietė pasaulį,
pasijudino ir drebėjo žemė".

Per jūrą tuomet pasidarė kelias, ir Izraelio žmonės skubėjo į kitą pusę. Taigi pereinant vandenis, galėjo griausti perkūnas ir drebėti žemė. Izraelitai matė, jog Dievo ranka jiems padėjo išvengti priešo. Kiek egiptiečių vandenyse žuvo, nežinome; tačiau jie jau nebegalėjo toliau vytis savo baudžiauninkų, nes šie įėjo į svetimą teritoriją, į Sinajaus pusiasalį. Švendrių jūrą nuostabiu būdu perėję, jie giedojo Viešpačiui padėkos giesmes.

Išėjimo knygoje (15,22.23.27; 16, 1) toliau skaitome:

"Mozė vedė Izraelio sūnus nuo Švendrių jūros į Suro dykumą; jie keliavo tris dienas dykumoje ir neaptiko vandens. Taip atėjo į Marą, bet negalėjo gerti Maros vandens, nes jis buvo labai kartus... Paskui atėjo į Elimą, kur buvo dvylika vandens šaltinių ir 70 palmių.. Iš Elimo ėjo toliau, ir visa Izraelio sūnų daugybė atėjo į Sino dykumą, kuri yra tarp Elimo ir Sinajaus".

Prasidėjo tikrai varginga kelionė, nomadų gyvenimas tyruose, kuris tęsėsi ištisus 40 metų. Būriai žmonių su asilais, ožkom ir avim tik palengva galėjo judėti priekin. Radę kokią oazę, sustodavo, ilsėdavos, atsigaivindavo vandeniu, paganydavo gyvulius. Nuo Švendrių jūros jie traukė pietų link. Iš tikro, maždaug trijų dienų kelio tarpe, apie 70 km dykumoje nėra jokios oazės. Izraelitai rado tik kartaus vandens šaltinį. Ir šiandien, beveik 70 km nuo Suezo į pietus yra sūraus vandens su sieros priemaišom šaltinis, beduinų vad. "Ain Hawarah". Tai senovės Mara, kartus šaltinis, anot Šventraščio. 24 km dar toliau į pietus prasideda Wadi Charandel. Tai puiki oazė su palmėm ir daugeliu šaltinių. Tai Šventraščio Elim, izraelitų stovyklavimo vieta. Jie ten suskaitė dvylika vandens šaltinių ir 70 palmių. Nuo tos oazės prasideda Sino dykuma, kuri tęsiasi iki Sinajaus kalnų.

Izraelio tauta kelionėje turės daug vargo, tačiau, Dievui globojant, nežus, gaus reikalingo maisto ir vandenio ir nepamirš, ką jai Dievas yra žadėjęs.

XVIII. Juozas Petraitis

Pokarinis vokiečių mokslininkų likimas

BAISIOJI NAKTIS

Stalino įsakymas — pristatyti jam penkis tūkstančius vokiečių specialistų — nebuvo vienas iš lengvųjų. Tą uždavinį vykdantiems reikėjo labai ir labai suktis. Prisidengę "repatriacijos komisijos" vardu, rusų angentai landžiojo po DP ir po belaisvių stovyklas, šniukštinėjo vakarų zonose laikomus be darbo ir be ateities mokslininkus ir pastatę savo Elbės upės pusėje galingus ruporus per dienų dienas "grojo" — pav.: "Kur yra Ernst Steinhoff? Kas gali duoti jo adresą? Geriausiai bus atlyginta tam, kas duos apie jį kokių nors žinių!"... ir pan. Tai buvo rusų būdas sudaryti jiems reikalingų žmonių sąrašus.

Kad ir pamažu, bet vienas kitas mokslininkas susigundė žavingais pažadais ir pasirašė "kontraktą". Bet jų buvo per maža, kad jais būtų galima užpildyti "tėvo ir mokytojo" nustatytą kvotą.

Netikėtai čia rusams atėjo į pagalbą amerikiečiai. Prisegioję reikiamą segtukų skaičių prie atrinktų transportui į Ameriką vokiečių mokslininkų, kurių, kaip atsimename, buvo 350, amerikiečiai visus kitus paleido eiti į visas keturias puses, net be sąlygų nesirodyti rusams. Taip, pav., iš penkių tūkstančių Peenemuendės specialistų Ameriką pasiekė tik 127 ir panaši proporcija iš kitų specialybių. Paleistieji iš užtvaros vokiečiai pasipylė po visą Vokietiją be darbo, duonos ir pastogės. Kur jiems dingti?

Atsakymą davė rusai: "Jūs dirbsite savo specialybėse ir savo buvusiose darbovietėse gerose sąlygose, gerai atlyginami ir maitinami!"

Žuvys ėmė kibti ant tos meškerės. Prie nelabai kimbančių ta meškerė buvo prinešta prie pat nosies. Procedūra tokia.

Mažame Jueterburgo miestelyje, čia pat prie Berlyno, privažiuoja prie vienų namų amerikietiškas džypas, žinoma, su raudona žvaigžde. Iš jo išlipa jaunas rusų karininkas ir pasibeldžia į duris.

"Herr Hans Kuhl?" klausia jis duris atidariusio vokiečio.

Gavęs teigiamą atsakymą, maloniai šypsodamasis, jis tęsia pasikalbėjimą šia kryptimi:

"Herr Kuhl, ar jūs nenorėtumėt tęsti darbą V-2 mechanizmo kontrolės skyriuje? Mes kaip tik ketiname įmonę vėl paleisti į darbą. Jei sutiktumėt, darbą galėtumėt pradėti tuoj pat..." ir t.t.

"O kodėl ne?" pagalvojo sau ore pakibęs vokietis. Geri namai, aukštas atlyginimas, mais tas, rūkalai, tie patys bendradarbiai. Viskas puiku, net ir su juo kalbąs rusas visai nebuvo toks, kaip apie rusus buvo pasakojama. Šis buvo mandagus, nuoširdžiai atsakinėjo į visus klausimus. Jau vokietis buvo besusigundąs, bet staiga dingtelėjo jam mintis:

"O kaip su išvežimu į Rusiją, apie ką mes taip daug esame girdėję?"

"Apie tai nėra jokios kalbos! Tai yra tik Goebbelso propagandos triukas!" gavo jis raminantį atsakymą.

Šiam paskutiniam abejonės šešėliui pranykus, Herr Kuhl su visa savo šeima kelių dienų laikotarpyje persikrausto į patogų namą Berlyno užmiestyje ir pasijunta dirbąs malonioje atmosferoje su kitais vokiečių inžinieriais bei technikais ir laisvai vokiškai kalbančiais rusų mokslininkais.

Savo dėkingumui pareikšti, jis neatsisakė palydėti aukštuosius rusų pareigūnus į Peenemuendę ir padėti jiems surasti ten paslėptus ligi šiol dar nesurastus mokslinius aparatus ir instrumentus. Grįžus, jį apstojo rusai kamantinėdami, kas čia per aparatūra, kaip ji veikianti, kam ji reikalinga ir t.t. Vokietis aiškino, mokino, rodė išsijuosęs.

Taip, švelniai ir nejučiomis užangažuotų mokslininkų skaičius nuolat didėjo. Jie visi buvo patogiai apgyvendinti, suvesti su rusais "kolegomis — bendradarbiais", kurie visi buvo labai smalsūs, berdami klausimus po klausimų, taip kaip vaikai mokykloje mokytojams.

Panaši istorija pasikartojo su daugeliu kitų mokslininkų, įskaitant ir per garsiakalbius paieškomo Steinhoff'o vyr. asistentu, vienu iš didžiųjų Mittelwerke smegenų — Groettrup'u.

Hellmut Groettrup buvo didelis mokslininkas, bet sunkus charakteris. Amerikiečiai jau buvo prisegę segtuką prie jo kortelės, t. y. jau buvo bepaimą jį į Ameriką, bet šis atsisakė skirtis su šeima kad ir trumpam laikui. Rusai tai užuodę, nedelsdami pas jį prisistatė.

Rusų generolas Gaidukov'as, kuris buvo paskirtas Mittelwerke V-2 įmonės viešpačiu, pasiūlė Groettrup'ui perimti visą įmonės vadovybę. Žinodamas vokiečio ambiciją ir baimę, rusas tuoj pat paskubėjo užtikrinti jį, kad jis būsiąs patogiai apgyvendintas su savo šeima, kad jis dirbsiąs savo krašte ir kad nebūsiąs niekur vežamas, Groettrup'ui to tik ir tereikėjo. Amerikiečių atmestas, pakibęs tarp dangaus ir žemės, pasiūlytas tokį aukštą postą, jaunas ambicingas vokietis pasidavė pagundai, kad ir jausdamas, kad jis parduoda savo dūšią velniui.

Perėmęs "Mittelwerke" vadovybę, kuri rusų jau buvo perkrikštyta į "Zentralwerke", jis gavo milžiniškas pinigų sumas reikalingas tą įmonę vėl pastatyti ant kojų. Tais pinigais ir rusų vardu duodamais pažadais, jis prisiviliojo pas save daugelį buvusių bendradarbių iš visos Vokietijos universitetų, tyrimų institutų ir kitų mokslinių įstaigų. Vos keliems mėnesiams praėjus po vadovybės perėmimo, Groettrup'as savo žinioj jau turėjo daugiau negu penkis tūkstančius įvairių mokslininkų, specialistų, inžinierių, technikų. Jų tarpe buvo ir didelių garsenybių.

Kaip iš savo prityrimo prisimename, kiekvienas svarbesnis vietinis pareigūnas turėjo savo "pavaduotoją" rusą. Zentralwerkė's "pavaduotojai" ne tiek domėjosi, kas ten daroma, bet kaip daroma. Jie įžūliai tyrinėjo gamybos metodus, darbo organizaciją, aparatūros ir instrumentų pritaikymą ir jų panaudojimą. Klausimai buvo beriami tuzinais. To dar neužteko. Vokiečiai turėjo duoti atsakymus raštu, daryti nuolatinius išsamius raštiškus raportus kiekvienu gamybos proceso klausimu, žodžiu sakant, dokumentuoti kiekvieną savo judesį.

Neilgai truko, kol rusai Zentralwerke įmonėje pasijuto kaip namie ir pirmieji jos gaminiai — V-2-ji — pradėta siųsti Rusijon. Iš pradžių pavieniais egzemplioriais, o vėliau ir šimtais. Rusijoje raketos vėl buvo blusinėjamos tol, kol vietiniai rusų specialistai jas pažino taip kaip savo penkis pirštus.

Mauras savo darbą atliko — mauras gali eiti. Vokietis išmokino rusą visa tai, ką jis pats žinojo. Rusai perėmė iš vokiečių visas mokslines žinias kelių mėnesių laikotarpyje, kurios patiems vokiečiams kainavo daugelį metų sunkaus darbo, daug pinigo ir asmeniško pasiaukojimo.

1946-tų metų spalio 21-ji Zentralwerke dirbantiems vokiečiams nesiskyrė niekuo nuo kitų tokių pat dienų. Darbą baigus, įmonės viešpats — generolas Gaidukov'as iškėlė didelį balių įmonės svarbiausiam personalui — apie dviem šimtams vokiečių mokslininkų ir inžinierių.

Balius buvo ištaigingas — su Volgos ikrais, rusiška vodka, bavariškomis dešromis, Reino vynais ir visu tuo, kuo pasižymi garsieji rusų propagandiniai baliai. Pamažu visi įsilinksmino, užmiršo visą politiką, dienos rūpesčius ir džiaugėsi rusų vaišingumu. Toj linksmoj nuotaikoj niekam nė į galvą neatėjo, kad generolo adjutantas, tai pasirodydamas, tai pranykdamas ir generolui vis kažką į ausį šnibždėdamas, nebuvo šio baliaus dalyvis. Jis buvo tarnyboje.

Tikroji baliaus prasmė vokiečiams paaiškėjo tik tada, kai didelio skaičiaus sunkvežimių motorų triukšmas nustelbė orkestro muziką ir rūmus apsupo automatiniais ginklais ginkluoti enkavedistai. Reiškia — deportacija. Linksma baliaus nuotaika virto dantų griežimu, kas šeimininko — generolo visai nejaudino. Pats Groettrup'as dar sugebėjo nugriebti telefoną ir iš miego prikeltai žmonai pranešti tą naujieną. Ši, dar pusiau mieguista, tesuprato tik paskutiniuosius vyro žodžius: "...Tu irgi būsi paimta į Maskvą!" Dar jai neatsipeikėjus nuo to smūgio, netrukus prie jos durų pasigirdo smarkus beldimasis.

Tą naktį, geriau sakant, rytą — 4 val. 15 min. (1946. X. 22) tūkstančiai raudonosios armijos sunkvežimių apsupo gyvenamuosius kvartalus Bleicherodeje, Dessau, Bernburge, Berlyne, Leipzige ir visur kitur, kur tik buvo karinės pramonės įmonių.

Išvežimo procedūra buvo panaši į mūsų, gal tik ne tiek žiauri ir paniekinama. Triukšmingas beldimasis į duris ar smarkus durų skambutis priverčia iš miego prikeltą vokietį atidaryti duris. Pamatęs prieš save paruoštais automatiniais ginklais rusus, vokietis nustoja žado. Į vidų įeina rusų karininkas ir pamažu išsitraukęs spausdinto popieriaus lapą iškilmingai skaito (vertėjui verčiant):

"SSSR vyr. karo vadovybės įsakymu, Jūs esate mobilizuojamas darbams Sovietų Sąjungoje. Išvykstate tuoj pat su savo šeima. Baldai ir kiti asmeniniai daiktai bus pergabenti Jums į naująją vietovę. Jūsų buvimo laikas ten neužsitęs virš penkių metų." t.t.

Fizinio pasipriešinimo rusai nesutiko, o vokiečių protestai atrodė jiems juokingi. Operacija, kelis mėnesius planuota, vyko sklandžiai. Pasitaikė, žinoma, ir nesusipratimų, kaip, pav., kelios šeimos per klaidą buvo išskirtos, kiti, nieko bendra neturį su jokiu mokslu buvo paimti vien tik dėl to, kad jų pavardės sutapo su tokiu ar tokiu Herr Doktor, arba vienas mokslininkas, kurio žmona prieš tris dienas buvo mirusi, gavo įsakymą paimti bet kurią kitą moterį, kurią jis ten galėsiąs vesti, nes kareiviui buvo įsakyta paimti du žmones. Laimingiausia buvo vieno mokslininko gana graži tarnaitė, kuri buvo paimta vietoj žmonos, kuri tuo metu buvo išvykusi kitur. Toji tarnaitė neslėpė savo džiaugsmo, kad netrukus ji būsianti "Frau Doktor".

Nemaloniausias numeris rusams buvo tas, kad vienam ar dviem iš gabenamųjų inžinierių pavyko iš traukinio pasprukti ir pasiekti vakarus. Čia jie išpliurpė tą didžiąją naujieną.

Tik tada Vakarams paaiškėjo, kaip gražiai jie pasitarnavo rusams.

(Bus daugiau)

AR YRA DIEVAS?

Po Veneros sekanti planeta nuo saulės yra mūsų Žemė ir šiuose svarstymuose žvelgiame į jos vienintelį satelitą Mėnulį. Ar gali būti kokia nors gyvybė ant Mėnulio? Jis yra labai mažas padangių kūnas, 88 kartus mažesnis už Žemę, o nuo mūsų nutolęs tiek, kiek gautume 30 kartų padauginę Žemės skersmenį. Mėnulis neturi atmosferos, nei vandens, tad neįmanoma, kad ant Mėnulio būtų kokia gyvybė. Atmosferos netrukdomi saulės ultravioletiniai spinduliai sunaikintų bet kokią gyvybės sėklą.

Ieškodami kosminės gyvybės, pa žvelkime kokios sąlygos ant Jupiterio, kuris yra didžiausioji planeta saulės sistemoje. Kosmologiniu atžvilgiu Jupiteris yra dar gana jaunas ir tebėra tarpinėje padėtyje tarp dujų ir kieto šalto kūno, nuolatos beįsiveržiančiais katakliz miniais pasikeitimais. Jis tebėra tokioje padėtyje, kokioje buvo Žemė prieš keletą šimtų milijonų metų, todėl Jupiteris visiškai dar nepajėgus išlaikyti bet kokią gyvybę.

Saturnas keista planeta, supama žiedų sistemos, kosmologiškai jaunas ir fizinės sąlygos panašios Jupiteriui. Jis dar tebėra visiškai ar dar beveik visiškoje skystoje formoje. Neptūno ir Plutono sąlygos nedaug kuo skiriasi nuo Jupiterio ir Saturno. Tose planetose dar negali būti gyvybės, nes nėra tam tinkamų sąlygų.

Marsas saulės sistemoje yra vienintelė planeta, kurioje fizinės sąlygos panašios Žemei. Marsas apie savo ašį apsisuka per 24 val. ir 37 min., keičiasi 4 metų laikai, tik jie dvigubai ilgesni. Jis supamas atmosferos, kurioje yra labai mažai deguonies ir vandens garų, o abu ašigaliai padengti šerkšnu, sniegu ar ledais, kurie vasaros metu beveik visiškai ištirpsta. Marso metinė temperatūra apie 12 Celsijaus laipsnių. Yra ir stambių skirtumų: Marso atmosfera labai men ka, traukos jėga pustrečio karto mažesnė, plotas 4 kartus mažesnis, negu Žemės. Pasitaiko debesų ir rūkų. Negalima paneigti galimybės, kad Marse nebūtų augmenijos ir gyvulijos. Ar Marse yra žmogiškų būtybių?

Tam spėliojimui pradžią davė Marso kanalai. Tai siauri tiesūs ruožai apie 5 tūkstančius kilometrų ilgio. Astronomas G. Schiaparelli pirmasis pastebėjo Marso kanalų tinklą. Kitas astronomas Svante Arrhenius manė, kad tuos kanalus sudarė drebėjimai. Ši teorija neišsilaiko, nes Žemės drebėjimai niekada nepadaro tokio ilgio tiesių geometrinių linijų. Astronomas P. Lowell tuos kanalus fotografavo ir juos priskyrė protingų būtybių statyboms. Kiti astronomai Marso kanalus laiko optine iliuzija. Jei tie kanalai egzistuoja, jie nėra gamtos darbas, bet protin gų būtybių, kurios, išvesdamos milžiniškus kanalus, išsprendė gyvybinę vandens problemą, kurio Marse yra gana mažai.

Ši žavinti problema, kad gali būti ir daugiau apgyventų planetų, liečia ne vien tik mūsų saulės žinomą sistemą, bet turi ir kosminės reikšmės. Kai tik paliekame mūsų planetinės sistemos ribas ir mintimis neriamės ber baisias bedugnes į tarplanetinę erdvę, kuri jau žinoma turint apie 4 milijonus ekstragalaktinių žvaigždynų ir ne mažiau kaip 400 kvadrilijonų žvaig ždžių, sudarančių optiniais instrumentais tyrinėjamos visatos dalį. Tarpe tų neapsakomai didelio skai čiaus žvaigždžių sistemų ar negalėtų būti ir kitų planetų, kuriose būtų panašios fizinės sąlygos gyvybei? Toks prileidimas nėra priešingas tikėjimui.

Kun. Pr. Dauknys

Printed by Polpress Pty. Ltd. 23 Clifton St., Richmond, Vic. Published by Mr. V. Laukaitis as President of Lithuanian Catholic Federal Committee, 21 Morgan St., Glen Huntley, Vic.

Kaip atrodys Lietuvių Kankinių koplyčia Romoje

Sukaktuviniai metai visų lietuvių dėmesį sukoncentravo į jų minėjimui. Įvairių švenčių, susivažiavimų nuotaikose atrodė kiek pamiršta mūsų paminklinė Lietuvos Kankinių koplyčia Romoje. Ten darbai tačiau vyko. Koplyčios sienos paruoštos ir dekoravimo darbai galės būti pradėti, kaip tik bus paruošti. Dekoravimo projektai taip pat neužmiršti, tik jų paruošimas ne vienos dienos darbas. Vasaros pradžioje Prof. V. Jonynas lankėsi Romoje susipažinti su vieta, išsiaiškinti visą eilę klausimų. Projekto mintys žodžiais jau išreikštos, vykinamos braižiniais, iš jų seks tikrovė. Tie darbai vyksta nematomai meno studijoje. Kas lankys Romą šį rudenį ar žiemos pradžioje, tenenustemba, kad ten neras nieko naujo. Darbai vykinami ir bus baigti kur kitur, o koplyčioje savo vieton bus padėti, kai visi bus baigti.

Kaip mūsų koplyčia atrodys?

Iš to, kas čia seka, kas nors gali būti dar pakeista, tačiau pagrindinės mintys turbūt jau nepasikeis. Daugiau pakeitimų gali įvykti siūlomuose įrašuose, pagal tai, ar estetikos atžvilgiu nebus jų perdaug, arba kas nors gali pasiūlyti ką nors geresnio vietoje dabar pra matomų. Kadangi koplyčią lankys žmonės iš viso pasaulio, tai visi įrašai bus lotyniški. Nors ir juos ne visi supras, bet supras daugiau, negu lietuviškus įrašus.

Koplyčios altorius ir už jo siena

Altorius bus atitrauktas nuo sienos tiek, kad kunigas galėtų laikyti šv. Mišias atsigręžęs į žmones. Altoriaus apačia bus balto marmuro. Ji viduje bus širdies su septyniais kardais bareljefas. Sienoje bus Aušros Vartų Marijos paveikslo kiek įmanoma tiksli kopija. Veidas ir rankos bus mozaikos, rūbas metalinis, kaip yra Vilniuje. Prie paveikslo bus taip pat įrašas, kuris jau iš senai yra Aušros Vartuose: Sub Tuum praesidium confugimus... Mater Misericordiae (Tavo pagalbos šaukiamės... Gailestingumo Motina). Paveikslas bus apšviestas paslėpta šviesa. Toje sienoje nebus jokių kitų vaizdų, o fonas bus toks, koks geriau padės išryškinti paveikslą.

Sienos, kurių kiekvienos plotas bus apie 10x4 yardų, bus dekoruotos bareljefiniais vaizdais iš Lietuvių tautos krikščioniškos praeities.

Vienoje sienoje tilps Mindaugo krikšto vaizdas su krikšto ir mirties datomis. Toliau seks trijų ar keturių iš seniausių Lietuvos bažnyčių vaizdai: Trakų, Vilniaus katedros, Kauno bazilikos ir gal dar kurios vienos statytos Vytauto laikais. Koplyčią bekasant šioje sienoje atsivėrė anga į koridorių, kuris yra liekana iš šv. Petro bažnyčios stovėjusios ten prieš dabartinę baziliką. Ta anga bus aptvarkyta ir palikta, kad maldininkai galėtų aną seną koridorių lankyti. Koridoriuje prie įėjimo bus patalpinta Rūpintojėlio skulptūra. Toliau seks erdvė skirta Vytautui ir Jogailai. Ties jais bus įrašai:

Vytautas — Magnus Dux, 1350 - 1430. X. 27; Jogela — Rex, 1350 - 1434. V. 31.

Vicarii Generales Ecclesiae.

Vytautui ir Jogailai šį titulą buvo suteikęs popiežius Martinas V.

Kitoje sienoje tilps iš eilės šv. Kazimieras. Projektuojama įrašyti ties juom žodžius iš liturginės maldos: Inter regales delicias et mundi illecebras Sanctus — Casimirus Patronus Lituaniae, 1458. X. 3 - 1484. III. 4 (Tarpe karališkų malonumų ir pasaulio viliojimų šventas — Kazimieras Lietuvos Globėjas).

Toliau seks gal vaizdai, o gal tik vardai su datomis, vyskupų šv. Juozapato Kuncevičaus, Melchioro Giedraičio, Motiejaus Valančiaus. Po jų sienos viduje seks Kražių įvykio vaizdas su data 1893. XI. 23 ir lotyniškas įrašas sakinio: Dievo garbė mums virš gyvybės ir kraujo, ar kitokis išreiškiąs kražiečių jausmus.

Po Kražių seks vaizdai ar gal taip pat tik vardai ir datos vyskupų Jurgio Matulaičio, Teofiliaus Matulionio, Vincento Borisevičiaus Mečislovo Reinio ir Pranciškaus Ramanausko.

Trečias vaizdas bus išreiškiąs Si biro lietuvaičių maldaknygę.

Lubos bus išpuoštos bareljefinėmis lietuviškų kryžių ornamentikomis, Paslėptos šviesos apšvies lubas ir sienas. Grindys, ar bus marmuro ar kitokios medžiagos, bus paįvairintos lietuviškais papuošimais.

Užpakalinėje sienoje vienoje pusėje įeinamų durų bus Popiežiaus Pauliaus VI ženklas. Kitoje pusėje bus Vytis ir lotyniškas įrašas žodžių: Ir šviesa ir tiesa mūs žings nius telydi. Bus surasta tinkama vieta marmuro ar bronzos lentai su įrašu, pasakančiu ką atminti ir kuriais metais pasaulio lietuviai koplyčią įrengė.

Koplyčia tikrai bus viso pasaulio lietuvių. Vis daugiau ir daugiau atsiliepia ne tik Amerikos lietuviai, o gana gausiai iš Kanados, Australijos. Nemažas skaičius atsiliepė iš Anglijos, Škotijos, Vokietijos, Venezuelos, Brazilijos, net iš Ekvadoro. Iš Lietuvos gauta koplyčiai skirtų gintarų ir bus pasistengta surasti jiems tinkamą vietą.

Visi aukojantieji ir visi tie, kuriuos jie nori paminėti, bus surašyti į pastovios medžiagos dvi atskiras knygas. Viena iš jų bus patalpinta Vatikano archyvuose, kita kuriame nors lietuvių archyve, kad ateityje lietuviai galėtų ten surasti savųjų vardus. Siunčiantieji paminėtinus vardus yra prašomi pažymėti, kurie iš tų asmenų yra nužudyti Lietuvoje, mirę kalėjimuose ar vergijoje už Lietuvos. Ateities lietuviams tokios žinios gali būti labai naudingos.

L. K. Koplyčios Komitetas

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

Gėlių paroda

Vilniaus Vingio parke buvo surengta aštuonias dienas trukusi gė lių ir želdinių paroda. Vertintojų komisija geriausio gėlininko — gamybininko vardą suteikė Kaišedorių vaismedžių gėlininkystės skyriaus vedėjui agronomui M. Kaula kiui. Pirmoje grupėje geriausiu bu vo pripažintas Vilniaus apželdinimo trestas, antroje — Kėdainių II vidurinė mokykla, Sodininkystės Draugijos skyrių grupėje — Kaunas.

Medicininė technika

Nepaisant Čekoslovakijos sovietinės okupacijos, rugsėjo 5 - 15 d.d. Vilniuje įvyko anksčiau suplanuota Čekoslovakijos medicinos aparatūros ir laboratorinių įrengimų paroda, kurioje buvo išstatyta dau giau kaip 100 medicininės technikos pavyzdžių. Spaudos, radijo ir televizijos atstovus su jais supažindino parodos direktorius Františekas Hejnis ir jos techninis vadovas Oldržichas Stržeieckis. Iš jų pareiškimų paaiškėjo, jog medi cinos aparatūros jungtinė "Chiranos" bendrovė pusę savo gaminių skiria Sovietų Sąjungai. Dalį jų gauna ir Lietuvos gydymo įstaigos

Mašinos Š. Vietnamui

"Neries" įmonė Vilniuje gavo užsakymą pagaminti ir išsiųsti į Š. Vietnamą dvi vitaminizuotiems žolės miltams ruošti mašinas, kurias teks pritaikyti tropikinio kraš to klimato sąlygoms. Technikinę dokumentaciją šiai AVM-O,4 mašinai paruošė Vilniaus specialaus vitaminizuotų pašarų gamybos ma šinų konstravimo biuro inžinieriai. Šios rūšies mašinos jau seniai yra gaminamos "Neryje".

Šernų medžioklė

Šernus paprastai leidžiama šaudyti tik tokiais atvejais, kai jie kėsinasi į pasėlius, o šiapjau reikia tenkintis iš anksto paskelbtu medžioklės sezonu, kuris šiemet buvo pradėtas rugsėjo 1 d. ir truks ki 1969 m. sausio 26 d. Šiemetiniame sezone leidžiama nušauti 5 000 šernų.

Lenkiškos knygos

Rugsėjo 9 d. Lenkijos knygų pre kybos organizacija "Ars Polona" surengė lenkiškų knygų dekadą su neniniėm programom, parodomis Kaune ir Vilniuje, kuriose buvo išstatyta daugiau kaip 330 meno albumų, mokslinės, grožinės ir vaikų literatūros leidinių. Valstybinio spaudos komiteto pirmininko pava duotojo M. Požarsko duomenimis, nuo 1946 m. Lietuvoje buvo išplatinta apie 300 000 dešimtyse knygynų pardavinėjamų lenkiškų leidinių. Vyr. knygų prekybos valdybos viršininko B. Vaitkevičiaus pranešimu 1940 - 67 m. laikotarpyje lietuviškos leidyklos yra išleidusios 79 lenkų rašytojų lietuvių kalbon išverstas knygas bendru 974 - 200 tiražu.

Norėdamas prisidėti prie lietuviškos spaudos platinimo šia proga už(si)sakau "Tėviškės Aidus" sekančiu adresu:

Vardas, pavardė .....
Namo Nr. ir gatvė .....
Pašto (vietovės) pavadinimas ..... State .....
Pašto "code" Nr. .....

Prisiunčiu $ ... (grynais, čekiu, Money Order, Postal Order)
Pinigus prisiųsiu vėliau.
(nereikalingus žodžius išbraukti)

.....
(Parašas)

XVII AMŽIAUS SODOMA

Jamaikos vyriausybė nutarė atsta tyti Port Royal miesto fragmentus. Tas miestas per žemės drebėjimą 1692 metais buvo sugriautas, apipiltas smėliu ir dalinai paskandintas jūroje, užlietas. Port Royal XVII amžiuje buvo piratų bazė, iš kurios buvo puolamos ispanų ir prancūzų nuosavybės Karaibų jūroje.

Port Royal mieste buvo dalinamasi grobiu. Tas miestas buvo gavęs labiausiai ištvirkusio miesto vardą Vakarų Indijoje ir buvo lyginamas su bibliniu Sodomos miestu, kurs buvo Dievo nubaustas visišku sunaikinimu.

Po kiekvieno didesnio piratų žygio Port Royal'e vyko prekyba moterimis, paimtomis į nelaisvę.

Per žemės drebėjimą, kurs nušlavė Port Royal nuo žemės paviršiaus, žuvo keli tūkstančiai žmo nių.

To miesto griuvėsių atstatymo darbai prasidės ateinančių metų pradžioje. Jamaikos vyriausybė tikisi, kad atstatymo išlaidos bus turistų padengtos, kad buvęs piratų centras taps patrauklus turistams, ypač amerikiečiams.

To miesto griuvėsiuose esama daug brangenybių — auksinių ir sidabrinių monetų.

Sugedus Jūsų T. V., Radio ar kitam elektriniam aparatui — sąžiningai ir prieinama kaina pa taisys
J. Krasauskas, 29 Camdon St., Pascoe Vale. Telef.:35 5059.
ASTRON ELECTR. SERVICE

SYDNĖJUS

Dainos Choro koncertas

Mūsų pamažu lėtėjančio tautinio gyvenimo srovėje svarūs kultūriniai parengimai retėja. Dėl to kiekvienas naujas lietuviškas meninis — kultūrinis pasireiškimas savaime jau yra didelis įvykis. Kai toks pasireiškimas būna dar ir kūrybiškai išbaigtas, aukšto lygio, dvasiniu polėkiu uždegtas, jis virsta iškilia ir ilgai nepamirštama lietuviško meno švente.

Tokia iškili lietuviškos muzikos, lietuviškos dainos šventė Sydnėjuje buvo metinis Dainos choro koncertas, įvykęs rugsėjo 21 d. Lidcombe ukrainiečių salėje.

Dainų meno šventės yra lietuviškos išeivijos tautinės gyvybės šaltiniai, iš kurių teka mums ir prisiminimai, ir pasiryžimai, ir džiaugsmas, ir ištvermės jėga. Per dainas vėl į mus kalba Lietuva — tolimoji mūsų būties versmė. Lietuvą gi sudaro ne vien žemė, kraštas ir jame dabar gyvenantieji lietuviai. Lietuvos dvasinę visumą sudaro taip pat kartų kartos, milijonai prieš mus gyvenusių ir mirusių lietuvių. Kiekviena protėvių karta bendrą tautos mąstymo, jautimo ir gyvenimo būdo apimtį kurstė savo dvasios kūrybine kibirkštimi, paliko savo sielos dalį, kaip dovaną ateinančioms kartoms, kaip išskirtinę lietuviškumo žymę, gajumą ir prasmę, kaip garbę priklausyti tautai, dvasinių vertybių kupinai ir paženklin tai toli į praeitį siekiančiomis kūrybinėmis tradicijomis. Mes, dabarties lietuviai, iš tų mums protėvių paliktų lobių sau tautinę gyvybę semiame, ir mes patys savo sielos galiomis ir kūrybiniais darbais didiname tą tautos dvasinį lobį.

Tauta — tai dvasinės būties srovė, iš praeities tekanti į ateitį. Gyvenantieji tėvynėje stipriau tą srovę jaučia: gimtoji žemė, protėvių dulkės, bendras likimas, bendruomeninis gyvenimas kiekvieną individą neša pačiame tautinės dvasios verpeto viduryje. Bet ir mus, svetur gyvenančius, lietuviškoji kalba, lietuviškas kraujas, tradicijos ir lietuviškos kultūros gaivinančioji įtaka įjungia į bendrą tautinės dvasios tekėjimą, duoda mūsų dvasiniams polėkiams prasmę ir tikslą.

Lietuviškų chorų koncertai — tai tautiškumo srovių išsiliejimai, pagirdantieji svetimybių nualintą mūsų širdžių podirvį, kas, tautine prasme, turi nenusakomos dvasinės vertės išeivių gyvenime. Chorų dainininkai, puoselėdami lietuvišką dainą, ne tik augina lietuviškos kultūros daigus, ne vien tik sau kuria džiaugsmą, ne tik pajunta savo asmenybės vertę lietuviškoje visuomenėje, bet kartu ir atlieka didžiai prasmingą patriotinį tautinio auklėjimo darbą.

Dainos choro koncerto buvo laukiama su dideliu susidomėjimu. Dainorių persigrupavimai Sydnėjuje buvo palietę ir Dainos chorą, gerokai pakeitę jo choristų sąstatą, tad buvo įdomu pamatyti ir išgirsti, kaip dainuos atsinaujinęs choras. Patyrėme, kad Dainos cho ras tikrai atsinaujino. Atsivėrusi scenos uždanga atidengė publikai moterų chorą naujuose apdaruose — vaizdas darnus, vieningas, patrauklus akiai. Moterų choras, muziko K. Kavaliausko prityrusios rankos atidžiai vedamas, padainavo B. Budriūno Tėviškėlę, T. Brazio Aš atsikelsiu ir D. Andriulio Ateisiu. Dainos savo romantine nuotaika tiko moterų chorui, praskambėjo švelniu, maloniu skambesiu. Nors ryškiausiai sudainuota buvo Tėviškėlė, bet moterys nepasimetė ir T. Brazio dainos gerokai painioje kompozicijoje. Jautėsi susidainavimas, susikaupimas ir atidumas dirigento valiai.

Toliau programoje piano solo pasirodė viešnia iš Melbourno pianistė D. Jokubauskaitė. Ji išpildė Sinding Pavasario šlamėjimą. Skambino švelniai, moteriškai ir, kiek uždusęs salės pianinas leido, perdavė klausytojams muzikinį pavasario burtų žavesį.

Svečias iš Melbourno solistas Gintaras Kalpokas pirmoje koncerto dalyje padainavo ariją iš W. A. Mozarto operos Užburtoji fleita, G. Verdi Tu sul labbro ir C. Gounod Le veau d'or. Visi dalykai operiški, davę galimybę dainininkui pademonstruoti savo balso žemąsias ir aukštąsias skales, platumą ir galingumą. Dainavo ne lietuviškai, tai daugumas klausytojų žodžių prasmės nesuprato, bet pasidžiaugėm visi — geras balsas, galingumu tai galingas tik šaltas, be emocinės įtampos, taip būtinos savybės kiekvieno dainininko individualybei.

Pirmoji koncerto dalis buvo užbaigta Sydnėjaus Lietuvių Tautinių Šokių Grupės, vadovaujamos Marinos Cox, pasirodymu. Jaunieji šokėjai mitriai sušoko Vėdarą ir Kalvelį.

Antroje koncerto dalyje G. Kalpokas dainavo lietuvių kompozitorių kūrinius: B. Budriūno ariją iš kantatos Tėviškės namai, S. Šimkaus dainas Mergužėle brangi ir Tamsiojoj naktelėj ir V. Krupavičiaus Tarantelą. Bisui pridėjo daną apie žemę iš Filmo Exodus. Patriotiniai dainų žodžiai buvo pub likos išklausyti su dėmesiu ir entuziastingai priimti. Šią programos dalį solistas dainavo iš gaidų — dainas "skaitė". Gaidų laikymas rankoje jį varžė ir trukdė jam visu balso pilnumu sušvitėti. Tas blaškė ir publikos susikaupimą, nes įsmeigęs žvilgsnį į dainininko laikomas gaidas negali pilnai susikaupti ir grožėtis jo balso burtais. Bet nežiūrint šito, G. Kalpoko dainavimas paliko gražų, įsimenantį įspūdį. Solisto dainas pianinu dėmesingai palydėjo pianistė D. Jokubauskaitė.

Nors ir į pabaigą, bet vis tik koncerto centre buvo pilno Dainos choro pasirodymas. Choristų gerokai virš pusšimčio. Jie darniai užpildė sceną — toks galingas būrys. Choras padainavo J. Švedo Anoj pusėj Nemunėlio ir Kalvelį, B. Budriūno O Nemune ir J. Gaubo Dul dul dūdelė. Dainos buvo naujai išmoktos, negirdėtos, jos traukė klau sytojų dėmesį. Choras dainavo lengvai, tyrai, pakiliai, gražiai susidainavęs. Iš tikro girdėjome nau ją Dainos chorą. Ir dirigentas muz K. Kavaliauskas, pats kažkaip dva siniai atjaunėjęs, vedė chorą painiomis sudėtingų melodijų pakopomis į pasisekimą, į užtikrintą dainos meno pergalę ir klausytojų šir džių užkariavimą. Atskirai reikia paminėti V. Klovos Ūdrio ariją ir chorą iš operos Pilėnai, kuriuos Daina atliko su solistu G. Kalpoku ir pianiste D. Jokubauskaite paskutiniu koncerto numeriu ir dar pakartojo bisui. Ūdrio ariją su vietiniais dainininkais buvome jau anksčiau kelis kartus girdėję, bet kai ją šiame koncerte išgirdome, ji buvo kažkas nuostabaus. Tokiam rezultatui atsiekti reikėjo tokio galingo solisto ir dainos grožiu persiėmusio choro. Solistas įkvėpė chorą, choras įkvėpė solistą — ir taip jie, vienas kitą uždegdami, išpildė šios lietuviškos operos dalį su tokia darna ir užsidegimu, kad jo skambėjimo ilgai nebus galima pamiršti. Čia ir G. Kalpoko balsas, ypatingai ariją bisuojant, nusimetė šaltumo kevalą ir išsiliejo šilta plačia žmogiško jausmo banga, rodančia dideles, dar ne pilnai atkastas jo talento galimybes. Įspūdis pasigėrėtinas. Ir ne tik bravo, ačiū jums visiems. Ačiū Dainos chorui, gražiai šiam koncertui pasiruošusiam ir suteikusiam estetinio džiaugsmo vakarą. Ačiū svečiams menininkams, gražiai ir kūrybingai papildžiusiems koncertą. Dainos choras pradėjo naują kelią. Tegu jis veda į naujus lietuviškos dainos grožio laimėjimus.

Choras ir vyriausi koncerto atlikėjai gavo daug gėlių. Žodžiu ir gėlėmis Dainos chorą pasveikino Sydnėjaus Lietuvių Meno Ansamblio administratorius V. Asevičius. Po koncerto toliau toje pat salėje vyko balius, grojant gerai šokių kapelai ir choro ponių paruoštam bufetui.

J. A. Jūragis

AR NESI KARTAIS SKOLINGAS UŽ "TĖVIŠKĖS AIDŲ" PRENUMERATĄ?

TAISAU AUTO MAŠINAS
Ištaisau sulenkimus, perdažau, taisau motorus arba pakeičiu naujais
Skambinti tel: JL 3000 kiekvienu laiku, taip pat šeštadieniais ir sekmadieniais.
Bruno Erbrederis
18 MAY ST., MACLEOD ,Vic.

TOBULI CARL ZEISS AKINIAI
Wear Glasses from Werner Graff
THE OPTICAL SPECIALIST
57 SWANSTON ST. CHAMPION HOUSE 2nd FLOOR
TEL. 63-2186 MELBOURNE, C.1
VOKIEČIŲ DIPLOM. OPTIKAS

LIETUVIAI PASAULYJ

Sovietų Sąjungos ambasadoje Vašingtone 7 metus dirbusį I sekr. Vyt. Zenkevičių, "A. Puškino" laivu išplaukusį sovietų okupuoton Lietuvon, pakeis iš Vilniaus atsiunčiamas Edmundas Juškys.

Dr. Arvydas Kliorė, kurio tėvai gyvena Cicero liet. kolonijoje, o jis pats dirba "Jet Propulsion Laboratory" Kalifornijoje, vis garsėja mokslo pasaulyje. Šis jaunas moks lininkas kartu su savo kolega Dan Cain naujame mokslo žurnalo Jour nal of Atmospheric Sciences numeryje paskelbė dėmesio vertą rašinį, kuris plačiai buvo atžymėtas populiariame "Time" savaitraštyje (rugpiūčio 30 d. laidoje). Čia rašoma, jog dr. Kliorė ir jo kolega nesutinka su sovietų mokslininkų tvirtinimais apie Veneros temperatūrą ir atmosferos spaudimą. Pa gal sovietų tyrinėjimus, Veneros temperatūra yra 520 laipsnių F., o atmosferos spaudimas 15 iki 22 kartų didesnis, negu žemės. Tuo tarpu pagal mūsiškių apskaičiavimus, Veneros temperatūra turėtų būti arti 900 laipsn. F., o atmosferos spaudimas 75 - 100 kartų didesnis, negu žemės. Dr. Kliorė ir jo kolega tuos tvirtinimus paremia tyrinėjimų duomenimis, patirtais iš amerikiečių satelito "Mariner", kuris buvo siųstas Veneros atmosferai tirti. Dr. Kliorė kaip tik priėmė šio satelito siųstus duomenis iš erdvės. — Tame pačiame "Time" žurnalo numeryje yra rašoma apie filmą "Zita", kurioje pagrindinį vaidmenį atlieka Kanados lietuvaitė Joana Shimkus. Įdėta ir šios artistės nuotrauka kartu su kitu aktoriumi.

MARGUMYNAI

Lekiantis objektas virš Melbourno

Naktį iš penktadienio į šeštadienį, rugsėjo 13 - -14, virš Melbourno buvo pastebėtas šviečiantis objektas, lekiantis per žvaigždėtą padan gę dideliu greičiu. Mačiusieji šį "objektą" tvirtino, kad jis keletą kartų sustojo. Šie sustojimai davė galimybės vienam iš stebėtojų jį nufilmuoti ant juostos. Fotografija buvo atspausdinta vakariniame laikraštyje. Vienas savo akimis matęs objektą šoferis A. Rozental, gyvenantis Caulfield, pasakoja, kad eidamas naktį po darbo pamatė danguje šviečiantį ryškiai balta šviesa objektą.

Kainų palyginimai

JAV Kongreso komisija, tyrinėjanti kainas įvairiose valstybėse, priėjo labai įdomių išvadų. Pasirodė, kad Paryžiuje pačios pigiausios kainos yra vyno ir pieno. Verčiant į dolerius, litras pieno Maskvoje kainuoja 31 centas, New Yorke — 26 centai, Londone — 23 centai, Muenchene — 20 centų, ir tiktai 17 centų Paryžiuje. Nieko nuostabaus nėra ir tame, kad pora nailoninių kojinių Paryžiuje kai nuoja 30 centų, New Yorke — 59, o Maskvoje — 3 dol. 67 centai. Labai nustabu ir tai, kad vodka kainuoja pigiau New Yorke, nei Maskvoje, o gėrimas Coca - Cola pigesnis Maskvoje, negu New Yorke. Londone labai žemos vaistų kainos. Taip pav., 100 tablečių aspirino kainuoja tiktai 14 centų. Bet prieš pastojimą piliulės kainos visų pigiausios Maskvoje: už pakankamą visam mėnesiui kiekį 67 centai. Tas pats kiekis New Yorke — 2 doleriai.

Vedybos "iš meilės"...

Sydnėjaus muzikalinių ir elektrinių krautuvių savininkas turtuolis Artur Oven prieš porą metų "įsimylėjęs iš pirmo žvilgsnio" į anglikonę Joan Euroi, prieš 7 metus tapusią našle. Oven dabar nutarė apsivesti. Jo amžius 82 metai, nuotakos — 36. Jis tvirtina, kad "jo mylimiausia Joan" sutiko ištekėti už jo ne dėl pinigų (ji pati turtinga ir dabar išparduoda savo turtą Anglijoje). Jie abudu troškta turėti vaikų, kad perduotų jiems savo turtus. Ji pareiškė, kad jos persenęs sužadėtinis "labai inteligentiškas žmogus" ir neturite su juo elgtis kaip su seniu. "Jis daug metų jaunesnis, negu rodo jo metrikai". Nagi kaip — ji geriau žino.

Paruošė **V. Gražulis**

IŠ MŪSŲ PARAPIJŲ

MELBOURNAS

Ateinantį šeštadienį 10 val. šv. Mišios lietuvių bažnyčioje už a. a. Joną Skimbirauską jo mirties keturnedėlio proga.

Gyvojo Rožančiaus nariai spalio mėnesį meldžiasi, kad tvirtas būtų tikėjimas žmonių širdyse.

Ateinantį šeštadienį 6.30 val. v. jaunesnioji Parap. Tautinių šokių grupė renkasi tautiniais rūbais prie City Town Hall.

Ateinantį sekmadienį 10.30 val. repeticija prie lietuvių bažnyčios Parap. Taut. šokių vyresniajai grupei.

MELBOURNE

Gyvojo Rožančiaus, Mėlynosios Armijos Sąjūdžio ir Naktinės Adoracijos organizacijų nariams

p r a n e š i m a s

Š. m. spalio 13 d., sekmadienį tuoj po pamaldų lietuvių bažnyčioje šaukiamas Gyvojo Rožančiaus, Mėlynosios Armijos Sąjūdžio ir Naktinės Adoracijos organizacijų bendras visuotinis narių susirinkimas. Susirinkimo darbotvarkė: 1) Bažnyčioje tuojau po pamaldų susirinkimo atidarymas ir mirusiųjų narių prisiminimas malda; 2) Kalbama viena dalis šv. Rožančiaus. Sekančios darbotvarkės vykdymui persikeliame į mokyklos patalpas — 3) trumpa paskaita 'Rožančius — reikšminga malda.'' (ištraukos ir autoritetingų šaltinių), skaito J. Mulokas; 4) Gyvojo Rožančiaus vadovybės rinkimas; Klausimai ir sumanymai; 6) susirinkimo uždarymas.

Kviečiami visi paminėtų organizacijų nariai susirinkime dalyvauti.

Organizacijų Vadovybė

Mokiniai į Geelong

Sekmadienį, spalio 13 d. Parapijos Mokyklos mokiniai su tėveliais dalyvaus Geelong mokyklos mokinių parengime — kaukių baliuje. Pradžia 2 val. pp. Geelongo Lietuvių Namuose. Išvažiuosime tuoj po lietuviškų pamaldų privačiomis mašinomis. Mokiniai turės įdomią iškylą ir lietuviškoje aplinkoje praleis sekmadienio popietę. Prašau kiek galima daugiau dalyvauti.

Mokyklos Vedėjas

Melbourno Lietuvių Klubas

Iš eilės išstatytų kandidatų pagal balsų daugumą klubo valdybon pririnkti keturi nariai: Vytautas Aglinskas, Bronius Vingrys, Jonas Gružauskas ir Stasys Čižauskas. Senieji valdybos nariai, jau atidirbę vienerius metus, pasiliko savo pareigose: Algis Jokubauskas - pirm., parengimų vedėja — Eleonora Balčiūnienė, ūkvedžio padėjėjas — Jonas Kvietelaitis. Naujieji nariai užima sekančias pareigas: vicepirm. — Stasys Čižauskas, antrasis vicepirm. ir ūkvedis — Jonas Gružauskas, iždininkas — Bronius Vingrys, sekretorius — Vytautas Aglinskas.

Čia tiktų pataisyti neseniai vienoje korespondencijoje pasirodžiusį netikslumą, kur sakoma, kad p. Balčiūnienė (valdybos narė) paaukojo klubui tam tikrą sumą pinigų. Faktas yra tas, kad p. Balčiūnienė tuos pinigus uždirbo kaip valdybos narė ir jie automatiškai ėjo klubo kason.

Nauja salė. Pagrindinis valdybos darbas — naujos salės pastatymas. Planai paruošti. Pradiniai darbai bus vykdomi tuoj pat. Banko paskola dvylikai tūkstančių dolerių gauta. Valdyba tikisi, kad Melbourno lietuviai, pajėgę įsigyti šiuos namus, įstengs juos ir tinkamai įsiruošti. Bus skelbiamas salės statymo vajus ir visi bus prašomi pagal išgales prisidėti. Malonu, kad šis reikalas jau dabar rodo gerų rezultatų. Nepailstančios melbourniškės moterys painformavo klubo valdybą, kad jos suorganizavo pagalbinį komitetą salės statybai. Šį komitetą sudaro: pp. Matukevičienė, Baltrukonienė, Statkuvienė, Ramanauskienė, Jokubauskienė. Talkon eina ir P. Morkūno vadovaujamas Melbourno vyrų oktetas, kuris savo ruošiamo balius pusę pelno skiria salės statybai. Pačios klubo valdybos ruošiamas metinis balius įvyks spalio 19 d., šeštadienį. Atsilankydami į šiuos du balius jau tiesioginiai prisidėsime prie salės įrengimo. **s.c.**

SYDNĖJUS

Visais sekmadieniais ir šventėmis Sydnėjuje lietuviškos pamaldos Lidcombe St. Joachim's bažn. (prie John St.) 11 val. 30 min. Išpažintys nuo 10 val.

Spalis — rožančiaus mėnuo

Šeimose ir kolonijose kalbėkime rožančių. Bass Hill kolonija kas vakarą vėl rinksis į p.p. Mickų "bažnytėlę" — 75 Horton St.

Kun. P. Butkus

BRISBANE, NEWCASTLE NEW ZEALAND

Popiežius Paulius VI MA nariams š. m. spalio mėnesiui skyrė sekančias intencijas:

b e n d r ą j ą — Kad valdžios parūpintų palankias socialines sąlygas sveikam šeimyniniam gyvenimui.

m i s i j ų — Už sėkmingą apaštalavimą misijų kraštuose.

Trumpas rytmetinis aukojimas: **Visa aukoju tau, Švenčiausioji Jėzaus Širdie!**

Kun. S. Gaidelis S.J.

GEELONGAS

Ateinantį sekmadienį spalio 13 d., Geelongo lietuviams pamaldos 10.15 val. St. John's bažnyčioje, St. David St., North Geelong.

Išpažinčių klausoma pusę valandos prieš pamaldas.

Kun. P. Dauknys

SYDNĖJUS

"Dainavos" susirinkimas

"Dainavos" klubo metinis susirinkimas įvyko rugsėjo 25 d. Bankstowne "Dainavos" salėje. Po valdybos ir revizijos komisijos pranešimų susirinkimas išreiškė valdybai padėką už atliktą darbą. Iš pirmininko pranešimo paaiškėjo, kad gautas iš vietos Council leidimas sale naudotis ir kitų tautybių sambūriams. Kai bus sutvarkyta Stacey ir pratęsta East Terrace gatvės, numatoma gauti ir Public Hall teises.

Statuto pakeitimo klausimu pranešimą padarė dr. Al. Mauragis. Statuto pakeitimo projektui paruošti sudaryta komisija iš dr. Al. Mauragio, V. Rušos ir M. Šumsko.

Paskaityta ALB Sydnėjaus Apylinkės visuotinio susirinkimo 1968 rugp. 25 d. priimtoji rezoliucija, reiškianti nusistatymą, jog Sydnėjuj turėtų būti įsigyti bendromis visų pastangomis vietoj dvejų vieni Lietuvių Namai, pilnai tinkami mūsų jaunimo ir suaugusių įvairiai veiklai. Susirinkimas rezoliucijos atžvilgiu nebuvo vienos nuomonės, bet valdyba, kiek nuo jos priklausys, ir toliau savo veikloje laikysis vienijimosi dvasios.

Pasitraukus iš valdybos J. Ramanauskui ir J. Kurlinskui, į valdybą įėjo K. Jantauskas ir A. Lelešius. Susirinkimui pirmininkavo J. Petniūnas, sekr. — B. Stašionis.

P r a n e š i m a s

Sydnėjaus Lietuvių Kalbos Kursai šiais metais savo paskutinę pamoką turės spalio 19 d. 6 val. Dainavos salėje.

Yra numatyta sekančiais metais praplėsti kursų programą įvairiose šakose, kas bus diskutuojama kursantų, nagrinėjant įvairius pageidavimus ir sugestijas. Norintieji įsijungti į kursus sekančiais metais, yra prašomi dalyvauti šiose diskusijose.

Prašoma įsidėmėti, kad kursų programa yra vedama atsižvelgiant į dabartines sąlygas ir lietuvių kalba mokinama anglų kalba paruoštais vadovėliais. Kadangi yra kelios grupės ir mokinių tarpe yra autralų ir kitų svetimaučių, tai ir lietuviai jaunuoliai silpnai ar nekalbą lietuviškai nesijaus atitolusioj aplinkoj. Taip pat yra numatoma sekančiais metais ir "pažangioji" klasė kursantams, kurie laisvai vartoja lietuvių kalbą.

Šis paskutinis šių metų vakaras bus užbaigtas su linksmavario šokiais, žaidimais ir kitais malonumais, į kurį kviečiamas visas Sydney lietuviškasis jaunimas. ir visi kursų mokiniai. **—ab—**

PADĖKA

Kaip ir kiekvieno didesnio parengimo, taip ir 'Tėviškės Aidų' baliaus Melbourne pasisekimas priklausė nuo gero planavimo, geros organizacijos ir nuoširdžios lietuviškos talkos. Apie trys šimtai svečių buvo liudininkai, kad mūsų baliuosna galima įnešti daug kas naujo, padarant juos įdomius, patrauklius ir atmintinus.

Šia proga reiškiame nuoširdžią padėką visiems vienokiu ar kitokiu būdu prisidėjusiems prie baliaus pasisekimo. Vieni prisidėjo darbu, kiti auka, treti savo sumanymais bei sugestijomis.

Balių paįvairino Geelongo lietuvių sekstetas, vad. p. R. Zenkevičiaus. Jo vadovui ir dalyviams: R. K. Starinskams, S. J. Lapšiams, R. Zenkevičienei ir G. Valaitienei nuoširdus lietuviškas ačiū. Nė kiek nemažesnė padėka tenka ir šio seksteto atsikvietimo iniciatorei bei savo sugestijomis baliaus rengėjams atėjusiai į talką — p. Giedrei Kaladienei.

Nuoširdus ačiū aukojusiems baliaus loterijai fantus: Melb. Dainos Sambūriui, G. Mackevičienei, F. ir Alf. Ročiams, J. Seliokui ir J. Skimbirauskui, o taip pat ir visoms loterijos bilietų platintojoms.

Dėkojame gėralų bufeto talkininkams St. Šiuškui ir V. Junokui.

Už transportą — St. Šiuškui ir Alf. Ročiui.

Nėra abejonės, kad pats didžiausias ir atsakomingiausias baliaus darbas buvo svečių aprūpinimas maistu. Trims šimtams paruošti maistą, jį paskirstyti, papuošti stalus tai milžiniškas darbas, kurį ant savo pečių išnešė Melb. Liet. Kat. Moterų Draugija, talkininkaujant ponios ir nepriklausančioms Draugijai. Suprantama, visa organizacinė našta teko L. K. M. D-jos Valdybai.

Mes didžiuojamės jų sumanumu, darbu ir auka. Gilią padėką reiškiame ponioms už įdėtą triūsą bei patirtą nemigą dirbusioms baliaus metu: p. Staugaitienei, B. Gražulienei, B. Jodeškienei, M. Butkevičienei, O. Samulienei, G. Jokubaitienei, G. Bužinskienei, S. Bukauskienei, H. Statkuvienei, J. Petraitienei, S. Stanaitienei, D. Baltutienei, V. Vaitiekūnienei.

Ponioms aukojusioms produktus: D. Baltutienei, Z. Barilienei, S. Butkienei, E. Bakaitienei, E. Čižauskienei, M. Junokienei, A. Kaladienei, G. Mackevičienei, B. Naujokaitienei, Ant. Petraitienei, V. Ročienei, T. Seliokienei, E. Šemetienei, Ir. Tamošaitienei, J. Žitkevičienei, J. Žalkauskienei, M. Žiogienei, M. Vaitkienei, V. Vaitiekūnienei, R. Kaunienei, S. Raudienei.

Taip pat dėkojame prisidėjusios maisto pagaminimu: Z. Balbatienei, N. Kairaitienei, T. Laukaitienei, B. Padgurskienei, M. Miliauskienei, J. Simutienei, B. Gražulienei, B. Jodeškienei, M. Butkevičienei, H. Statkuvienei, J. Petraitienei, Vl. Petraitienei, G. Jokubaitienei, S. Stanaitienei, O. Samulienei, A. Stankevičienei, M. Gudelienei, S. Bukauskienei, V. Vaitiekūnienei.

Jeigu kartais per neapsižiūrėjimą ar apsirikimą būtų kas iš mūsų talkininkų čia nepaminėta labai atsiprašome

Dar kartą labai nuoširdžiai dėkojame visiems talkininkams, o taip pat ir baliaus svečiams — Jūsų pastangos nebuvo veltui!

Australijos Lietuvių Katalikų Federacijos Valdyba

ADELAIDĖ

Paskaita ir filmos

Rugsėjo 29 d. , sekmadienio vakare 7 val. Lietuvių Katalikų Centre kun. dr. P. Bačinskas davė pranešimą iš savo kelionių po pasaulį ir parodė filmų. Įdomi filma iš kelionių po pasaulį ir Europą, bet įdomiausia iš 16 Vasario gimnazijos ir Marijos Nekalto Prasidėjimo vienuolyne — Putnam. Pastarosios paįvairintos sinchronizuotai įgrota ir įkalbėta magnetofono juostele, kas sudaro garsinės filmos įspūdį.

Savo pranešime kun. dr. P. Bačinskas daugiausiai kalbėjo apie bendrą padėtį Europoje ir Lietuvoje ir geriau ją nušvietė, negu spauda, nes ten patenka tik nuotrupos jau perėjusios per daugelį lūpų, o jis pats, iš daug arčiau matęs, galėjo daug tiksliau pasakyti.

Publikos buvo neperdaugiausia, kurių tarpe nemažai mokyklinio amžiaus jaunimo, kuris pasiliko po LKC salėje vykusio šv. Kazimiero savaitgalio mokyklos ruošto abiejų mokyklų mokiniams pasilinksminimo — šokių, prieš mokslo metų užbaigimą.

Pertraukos metu ALKM draugija dalyvius pavaišino kavute ir pyragaičiais. **V.J.**

NAUJOJI ZELANDIJA

Lankėsi kun. P. Butkus

Rugsėjo 17 iki 24 d. Auklando lietuviai susilaukė garbingą svečią kun. P. Butkų iš Sydney. Mūsų šeimai teko ypatinga garbė turėti svečią savo namuose. Čia, parapijos kunigo Forsman pagalba buvo įrengtas altorius, kur kasdien buvo laikomos šv. Mišios — pirmą kartą N. Zelandijoje lietuvių kalba. Kasdieną šv. Mišiose dalyvavo, apart mūsų šeimos, dar ir nedidelis būrelis lietuvių.

Sekmadienį, rugsėjo 22 d. kun. Butkus atlaikė šv. Mišias Auklando lietuviams šv. Patriko katedroje. Per pamokslą kunigas mokino mus būti vieningais, atlaidžiais Po pamaldų visi susirinkome Liston salėje oficialiam kunigo priėmimui. Prie kuklaus stalo ir užkandžių laikas praėjo labai maloniai ir visi turėjo progos su kunigu pasikalbėti.

Nors oras nebuvo palankus, Auklando lietuviai kiek galėdami stengėsi parodyti kunigui gražias miesto apylinkes. Rugsėjo 24 d. svečias išvyko aplankyti kitų N. Zelandijos lietuvių.

Vytautas Grigaliūnas

A. † A. JONUI SKIMBIRAUSKUI

mirus, sūnų Juozą, marčią, anūkus ir visus gimines, gyvenančius čia ir Lietuvoje, giliai užjaučiame ir kartu liūdime.

P. ir J. Gražiai

Svarbu vykstantiems į Lietuvių Dienas

(L. D. Prezidiumo informacija)

Lietuvių Dienų iškilmės Adelaidėje prasidės penktadienį, š. m. gruodžio 27 d. Jau tos dienos rytą bus atlaikytos pamaldos sportininkams, o taip pat yra numatytos jungtinių chorų repeticijos. Tuo pačiu laiku bendros repeticijos bus pravestos su visomis tautinių šokių grupėmis, kurios savo jungtinių šokių pasirodymą turės tos pačios dienos popietėj per iškilmigą Lietuvių Dienų atidarymą Forestville stadijone. Todėl ypatingai svarbu, kad visi Lietuvių Dienose dalyvaujantieji vienetai pasiektų Adelaidę gruodžio 27 d. rytą.

Vykstantieji į Adelaidę traukiniais, tai gali lengvai padaryti, jei jie keliaus pirmuoju traukiniu (First Division), kuris Adelaidę pasiekia apie 9 val. ryto. Antrąja divizija keliauti nepatartina, nes beveik visada ji žymiai vėlina.

L.D. Prezidiumas, turėdamas galvoje, kad traukinių užsakymai bus atliekami jau visai netrukus, prašo visus vadovaujančius asmenis, kurie tuos užsakymus vykdys, užsakyti vietas pirmojoj divizijoj. Svečių apgyvendinimo ir transporto sekcijos atstovai lauks svečių centrinėj stotyje ir pasirūpins jų transportu.

Apgyvendinimo Sekcijai labai svarbu turėti sąrašus visų tų svečių, kurie atvyks į Lietuvių Dienas Adelaidėje, įskaitant ir tuos, kurie patys asmeniškai pasirūpino apsigyvenimu. Ties jų pavardėm pastaboje tereikia pažymėti, pas ką jie apsistoja. Kadangi šiandien dar ne visiems žinoma, ar jie vyks, šiuo laiku galima sudaryti sąrašus tik tų, kurių vykimas neabejotinas, ir juos nedelsiant siųsti L. D. Prezidiumui, o vėliau sudaryti ir pasiųsti jau papildomus sąrašus. Adelaidiškiai įsidėmėkinę, kad jie priglaus visus ir prašo tik vieno dalyko, pranešti apie savo norą atvykti.

Lietuvių Fondas

Mes turime jau keletą fondų, kurių turbūt populiariausias ir seniausiai veikiantis yra Tautos Fondas. Šiam fondui mes jau nuo pat pirmų dienų atvykimo į Australiją pradėjome rinkti ir aukoti pinigus, nors jo centras yra Amerikoje. Kiek daug tas fondas yra nuveikęs tautos vadavimo darbe, kokią gilią vagą yra išvaręs ir tebevaro toj srity, mes esame daug skaitę spaudoje ir girdėję iš VLIKo pirm. dr. Valiūno lūpų, jo vizito metu. Daugelis dar, atrodo, turi menką supratimą apie Lietuvių Fondą, nes Australijoje dar tik keli lietuviai tėra įstoję į tą fondą ir jo reikalingumą labai klaidingai aiškinasi. Aš čia pasistengsiu duoti daugiau paaiškinimų apie tą fondą.

Lietuvių Fondas yra įsteigtas Amerikoje lietuvių kultūriniams reikalams remti (skirtinas nuo kultūros Fondo — organizacijos). Jo artimiausias tikslas yra surinkti vieną milijoną dolerių kapitalą, jį investuoti įvairiose įmonėse ir gau namas palūkanas sunaudoti lietuvių švietimo ir kultūros reikalams. Surinkus ir investavus vieną milijoną numatoma gauti kasmet apie 70 000 dol. palūkanų. Tai jau gana didelė suma ir mūsų kultūriniam klestėjimui būtų didelė parama; o kas to iš tikrųjų lietuvių patrijotų netrokšta? Taigi, visi patrijotai, visi, kuriems rūpi mūsų tautinis kultūrinis klestėjimas, turėtų būti to fondo nariais. Šis fondas Amerikoje jau yra pasidaręs gana populiarus, turi arti 2 000 narių ir virš 400 000 dol. kapitalą. Iš gautų palūkanų jau pernai skyrė kultūriniams reikalams $ 20 000, o šiemet numatė paskirti $ 25 000.

Kam pinigai skiriami?

Iš praeitų metų pinigų paskirstymo lentelės matyti, kad gavo: Pedag. Lituanistikos Institutas $ 1200, Vasario 16 gimnazija 1000, Lituanistinių studijų stipendijoms 1500, Liet. kalbos pratimams 1350, Lituanistinėms mokykloms 1500, Mokytojų studijų savaitei 1250, Mokykliniam Lietuvos žemėlapiui 1000, Mokykl. Liet. kalbos žodynui 1500, Rašytojų draugijai 1000, vaikų literatūrai 500, vaikų laikr. "Eglutei" 200, Lituanus žurnalui 1000, istorinei medžiagai Vatikane rinkti 800, Manyland Books angliškai liet. knygoms paskleisti 2000, krepšininkų išvykai paremti 200 ir t.t.

Tie, kurie tvirtina, kad Australijos lietuviai iš to fondo nieko negaus — labai klysta. Štai tos knygos, vadovėliai, žemėlapiai juk ateis ir pas mus, teks ir mūsų lituanistinėms mokykloms. Fondui remiant sudaryti filmai, plokštelės taip pat bus ir pas mus rodomi ir pardavinėjami. Nusiuntus į JAV studentą lituanistikai studijuoti, teks ir jam tos paramos dalis. O paprašę būtiniems kultūriniams reikalams tikriausiai gautume ir tiesioginę paramą. Fondas nėra apsiribojęs vien tik Amerikos liet. kultūrinį gyvenimą remti; tos paramos netiesioginiai jau tenka ir kitų kraštų lietuviams ir ateity dar daugiau teks.

Kas yra Fondo nariai?

Didelė dauguma narių yra Amerikos lietuviai, įmokėję Fondui po US $ 100 — ar daugiau. Yra tačiau nemaža ir Kanados lietuvių to fondo narių, o taip pat ir keletas Australijos lietuvių. Imant pagal profesijas (1967 m. daviniais) Fondo narių yra: gydytojų 119, organizacijų 115, inžinierių 60, kunigų 48, profesorių 29, LB vienetų 46, atmintinių (pomirtinių) 168 ir visokių kitų virš 1000. Iš tų profesijų didžiausią įnašą yra sudėję gydytojai (20%). Yra žmonių įmokėjusių Fondan po $ 1000, po 5000, net po 10 000. Tai laikytini tikri kultūros mecenatai, tikri pasišventėliai, arba tikrai turtingi žmonės. Tačiau ir iš vidutiniokų yra nustabiai daug įmokėjusių, pav.: mums pažįstamas kun. B. Sugintas $ 900, kun. M. Kirkilas 700, K. ir S. Tamošaičiai 1000, Dr. G. ir V. Balukai 2000, Dr. B. ir N. Poškai 1500, Dr. J. Plechavičius 800 ir t.t. O kaikurios ir organizacijos yra įnešusios gan dideles sumas: Liet. Tauragės Klubas 600, Liet. Ūkininkų sąjunga 400, Ramovės Omahos skyrius 600, Marquette Parko Lituanistinė mokykla 531 ir kt.

Fondas yra užsimojęs išleisti visų savo narių tarsi almanachą, su jų atvaizdais ir trumpom biografijom, tuo įamžinant tauriuosius lietuvius šioje knygoje. Užtat daugumas lietuvių, netekę ką nors iš savo artimųjų ar giminių, įrašo juos į Fondą, įmokėdami už juos po $ 100, taip juos įamžindami. Tokiu būdu Fondo nariais yra įrašyti tokie žymūs mūsų žmonės kaip vysk. Brazys, vysk. Borisevičius, vysk. Ramanauskas, vysk. Maželis, vysk Paltarokas, V. ir E. Putviai, D. Jagomastas, A. Žmuidzinas, kun. L. Jankus ir daug kitų. Fondo įgaliotinis Australijoje net ragina užuot pirkus mirusiems vainikus ir brangius paminklus ant kapo, verčiau tais pinigais įrašydinti mirusįjį į Lietuvių Fondą, ten pastatant jam tvirtesnį paminklą.

Kaip tapti L. F. nariu?

Lietuvių Fondo nariais gali pasidaryti betkurie viso pasaulio lietuviai, kurie įneša į Fondą vienkartinį US $ 100 įnašą. Tas įnašas yra investuojamas įvairiose biznio firmose ir iš jo kasmet gaunami apie 7% palūkanų, vadinasi apie $ 7 yra skiriami liet. kultūros reikalams. Taigi, narys tampa amžinu kasmetiniu aukotoju kultūriniams tikslams. Įnašą galima pasiųsti L. Fondo Valdybai (Lithuanian Foundation), 6643 So Maplewood Ave, Chicago, Ill., 60629, USA, arba, nenorint turėti sunkumų su bankais, galite siųsti $ 90.50 L .F. Vajaus Komiteto sekretoriui Australijoje (N. Butkūnas, 9 Cowper St., St. Kilda Sth. 3182) ir pinigai bus persiųsti L. Fondui. Kas neišgali ar nenori pasidaryti to fondo nariu, bet nori aukoti, gali siųsti betkurią mažesnę sumą kurio nors garbingo nario, ar mirusiojo atminimo įnašą padidinti; pavyzdž. Nežinomo Liet. Partizano įnašui, kurio Nr. 729, Nežinomo Liet. Šaulio atmin. įnašui Nr. 1655, Nežin. Liet. Kario įnaš. Nr. 1500, A. A. vysk. Brazio atm. įn. Nr. 1576 ir pan. Įnašų vardai ir numeriai yra skelbiami Pasaulio Lietuvyje, PLB V-bos laikraštyje, kurį galima užsiprenumeruoti (už $ 2 metams) pas minėtą Vajaus sekretorių. **N. Butkūnas**

Kun. Jonui Kidykiui, SJ, Sao Paulo mieste leidžiamo savaitraščio "Mūsų Lietuva" redaktoriui buvo padarytos dvi akių katarakto operacijos. Chirurgas dr. Aloysio pirmą operavo vieną akį, vėliau antrą. Abi operacijos buvo sėkmingos. Pacientas po mėnesio jau galėjo tęsti "ML" redagavimą.

NAUJAS ADRESAS

CONTAL CO.

Mūsų įstaiga persikėlė į

MUTUAL ARCADE,
266 Flinders Street,
Melbourne, Vic. 3000
Tel.: 63 8498, 63 7895

Dovanų siuntiniai ir kelionių agenntūra į Lietuvą.

SPORTAS

Melbourno Varpas

Vyrų krepšinio komanda žiemos sezoną trečiadienio pirmenybėse baigė 5-toj vietoj, o ketvirtadienio pirmenybėse užėmė 3-čią vietą nelauktai pralošdami antrą pusfinalį. Vasaros sezonas jau prasidėjo ir vėl mūsų vyrai kovoja abejose pirmenybėse.

Pirmose rungtynėse susitiko su žydų komanda. Rugtynės buvo gyvos ir įtemptos ir tik po 2-jų pratęsimų pralaimėta 50 - 52. Taškus pelnė: V. Soha 20, G. Brazdžionis 10, Š. Žiedas ir A. Milvydas po 6, J. Petraitis 4, A. Baltrūnas 2 ir A. Petraitis. Prieš Northcote komandą pralaimėta irgi 40 - 42 grynai dėl teisėjų vienšališkumo. Beto G. Brazdžionis turėjo greitai apleisti aikštę su 5 baudomis. Taškai: V. Soha 23, A. Baltrūnas 6, G. Brazdžionis ir S. Urbonas po 4, S. Žiedas 2, ir J. Petraitis 1.

Prieš ANZ komandą nesunkiai laimėta 48 - 29. Taškai: A. Milvydas 28, V. Soha 7, Š. Žiedas ir G. Brazdžionis po 4, A. Skimbirauskas 3, ir Š. Urbonas. Taip pat lengvai supilti Werner Drayton 69 - 37. Taškai: V. Soha 18, G. Brazdžionis 17, A. Milvydas 14, Š. Žiedas 12 ir A. Skimbirauskas 8.

Nors ir kietai laikėsi Universiteto vyrai ir bandė tolimais metimais padėtį gelbėti, bet varpiečiai užtikrintai laimėjo 50 - 39. Taškus pelnė: V. Soha 15, G. Brazdžionis 14, A. Milvydas 13, A. Skimbirauskas 6, Š. Urbonas ir A. Paškevičius.

Nemažai pastangų padėta, kad laimėjus rugtynes prieš Reds 53 - 43. Žaidimas buvo didelės spartos ir mūsiškiams esant tik penkiems, į galą rungtynių išplėštas laimėjimas. Taškai: V. Soha ir Š. Žiedas po 15, G. Brazdžionis 14, J. Petraitis 6 ir A. Baltrūnas 3.

* * *

Atsigavęs po ligos vėl treniruojasi ir lošia A. Vingrys. Taip pat ir G. Skimbirauskas, kuris buvo susižeidęs koją.

* * *

A. Milvydas netik lošia už Varpą, bet ir už australų komandą A klasėje.

* * *

Abi mergaičių komandos taip pat sėkmingai užbaigė žiemos sezoną ir neužilgo pradės lošti vasaros sezono pirmenybes.

* * *

Mūsų iškilioji krepšininkė R. Milvydaitė išrinkta į Viktorijos moterų krepšinio rinktinę ir neužilgo dalyvaus Australijos pirmenybėse. Ji taip pat kaip ir brolis lošia ir australių komandoje A klasėje. Sėkmės Rasai!

Sporto klubas Vytis Melbourne

Š. m. spalio 12 d., šeštadienį, atvyksta Geelongo lietuvių sportininkai draugiškom krepšinio rungtynėm su Varpo komanda. Rungtynės prasidės punktualiai 1 v. pp. Albert Park krepšinio stadijone šia tvarka: jaun. mergaitės, berniukai, moterys ir vyrai. Prašome visus atvykti pasižiūrėti įdomių rungtynių. **(va)**

GEELONGAS

Rožančius

Spalio mėnuo Bažnyčios skiriamas Marijos garbei, tai ir Geelongo lietuviai, ypač gausiau susibūrusiuose priemiesčiuose, niekuomet neapleidžia šios gražios tradicijos. Victoria rajonas kalbėti rožančiaus renkasi pas Alfonsą Baltrūną 6.30 val., o Separation rajonas pas Praną ir Ceciliją Vaičekauskus 7 val. vak. Tenka pasidžiaugti, kad tėvai ir savo vaikučius atsiveda prie bendros lietuviškos maldos.

Vaikų kaukių balius.

Kai mūsų nedidelėje, bet gana veiklioje kolonijoje netrūksta pobūvių, minėjimų ir įvairių parengimų, tai ir savaitgalinės Dr. Vinco Kudirkos mokyklos mokinių iniciatyva yra ruošiamas vaikų kaukių balius šį sekmadienį, spalio 13 d. 2 val. pp. Geelongo Lietuvių Namuose, 128 Douro St. Į šį vaikų kaukių balių atvyks ir Melbourno Parapijos Mokyklos mokiniai. Programoje bus abiejų mokyklų mokinių meninis pasirodymas, kaukių paradas, o gražiausios kaukės bus premijuojamos. Visi vaikai bus mokomi šokti bendrus tautinius šokius bei žaidimus: klumpakojį, suktinį, jurgelį ir t.t. Veiks ir vaisvandenių bufetas, pačių mokinių aptarnaujamas, o tėveliai vaišinsis kavute. Visi Geelongo vaikučiai, kurie lanko ar nelanko savaitgalio mokyklą, labai maloniai laukiami pirmąjį kartą įvykstančiame šitokio pobūdžio pačių vaikų ruošiamame pasilinksminime. Mokiniams organizuoti padeda Tėvų Komitetas ir mokytojai. Įėjimas asmeniui 20 c.

JUOKINGOS PABIROS

Nugirdo Strapalas Plepalas

Kvailas patarimas

Pilietis, nusivylęs lenktynių arkliais:

— Didžiausia kvailystė manyti, kad pasaga laimę neša; juk visi arkliai, ant kurių dedu pinigą, visuomet turi keturias pasagas, bet niekad neatneša man laimės.

Teisme

Teisėjas kaltinamajam:

— Jau galutinai išaiškinta, kad pats kumštimi išmušai baro patarnautojui du dantis, viešbučio savininkui išsukai ranką ir tris policininkus, kurie norėjo patį sutvarkyti, paguldei į ligoninę. Dabar, ką gali pasakyti savo apsigynimui?

— Jei tada nepajėgiau galutinai apsiginti, tai dabar kalbėti apie apsigynimą būtų tik bereikalingas burnos aušinimas, todėl belieka man tik apgailestauti savo anuometinį nusilpimą...

Paskaitos metu

Vidury salės knarkiančiu klausytoju pasipiktinęs paskaitininkas pertraukęs savo paskaitą:

— Tas žmogus taip knarkia, kad net čia girdisi!

— Taip, ir tasai triukšmingas miegalius ir visiems kitiems, ramiai sau miegantiems, trukdo miegoti, — kažkas iš kampo šauna repliką.

Taupi žmona

— Girdėjau, visos kaimynės šneka, kad patiės žmona labai taupi.

— Taip; mudu visuomet puikiai apsieiname be to, kas man asmeniškai būtina turėti.

Vaizdingai kalbant

Liudininkas į teisėjo užklausimą, kiek laiko jis kaltinamąjį pažįstąs. ir, ar prieš tai pastebėjęs jo polinkį į vagiliavimą:

— Apie 10 metų jį pažįstu, o vaizdumo dėliai norėčiau paaiškinti: pavyzdžiui, jei jis dažnai slankiotų kur nors netoli manęs, o aš būčiau automobilis, tai norėčiau visuomet būti laikomas garaže po raktu.

Vyro politika

Vyras parduotuvėje žmonai, rodančiai užsivilktą brangoką kailių apsiaustą, į klausimą, kaip patinka:

— Tau jis visiškai nepritinka, nes jame atrodai 20 metų senesnė.

Nemiga

Žmogus rimtai serga nemiga tik tada, kada jau nesimiega ir kartu būna laikas keltis.